

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БӨГЕЛМӘ РАЙОНЫ
« КОДАШ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ»
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ СОВЕТЫ

III ЧАКЫРЫЛЫШ

КЫРЫК АЛТЫНЧЫ СЕССИЯСЕ

КАРАР №5

с. Кодаш

«14» октябрь 2019 ел

**Нигезләмә турында
бюджет процессы турында
муниципаль берәмлектә
« Кодаш авыл жирлегә»
Бөгелмә муниципаль районы
Татарстан Республикасы**

Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодекслары, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының « Кодаш авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә

Кодаш авыл жирлегә Советы
Карар бирә:

1. Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының « Кодаш авыл жирлегә» муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турында Нигезләмәне (1-нче кушымта) расларга.

2. Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының « Кодаш авыл жирлегә» муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турында нигезләмә һәм «Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының « Кодаш авыл жирлегә» муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турында нигезләмә һәм «Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының Кодаш авыл жирлегә » муниципаль берәмлегендә 2015 елның 15 июнендәге 2-49 сессиясе карары «Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының Кодаш авыл жирлегә» муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турында нигезләмә» 2013 елның 14 ноябрэндәге Бөгелмә муниципаль районының Кодаш авыл жирлегә Советының XXXIV сессиясе 1 нче карарына үзгәрешләр кертү турында» 2015 елның 15 июнендәге 2-49 сессиясе карарын үз көчен югалткан дип танырга.

3. Әлеге карар жирлек территориясендә махсус мәгълүмат стендларында рәсми басылып чыкканнан соң үз көченә керә.

4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемдә калдырам

Бөгелмә районы
«Кодаш авыл жирлеген»
муниципаль берәмлеген башлыгы

Г.А.Хайсарова

1 нче кушымта
Татарстан Республикасы
Бөгелмә муниципаль районының
Кодаш авыл жирлегенә Советының
2019 елның «14» октябрдәгә
кырык алтынчы сессиясе 1 нче карарына

ПОЛОЖЕНИЕ
БЮДЖЕТ ПРОЦЕССЕ турында
МУНИЦИПАЛЬ ОБРАЗОВАНИЯдә
« КОДАШ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ»
БУГУЛЬМИН МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНА
ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

1 бүлек. ХАЛКЫ БУЛЫКЛАР

1 статья. Бюджет процессының хокукий нигезе

1. Әлеге Нигезләмә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәгә 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә эшлэнгән, Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Кодаш авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә уставы (алга таба - жирлек уставы), шулай ук «Кодаш авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә башка муниципаль хокукий актлары белән «Кодаш авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә бюджетны проектны (алга таба текст буенча - жирлек бюджетны) төзү һәм карау нигезләрен һәм тәртибен, «Кодаш авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә бюджетны раслау һәм үтәү, аның үтәлешен тикшереп торыу, бюджет исәбен алып барыу, тышкы тикшерүне гамәлгә ашырыу, бюджет хисаплылыгын карау һәм раслау нигезләрен билгели.

2. Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар Россия Федерациясе Бюджет кодексы билгеләгән мәгънәләрендә кулланыла.

2 статья. «Кодаш авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә бюджетнының хокукий рәвешенә

1. «Кодаш авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә бюджетны һәм аның үтәлешен турында хисап Кодаш авыл жирлегенә Советының (алга таба текст буенча - жирлек Советы) карары формасында эшләнә һәм раслана.

2. Жирлек бюджетны чираттагы финанс елына һәм план чорына төзелә һәм өч елга раслана.

3. Жирлек бюджетны проектны төзү Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Кодаш авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәү белән кабул ителә торган жирлек Советы карарлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

4. Жирлек Советының жирлек бюджетны турындагы карары чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан үз көченә керә һәм, жирлек бюджетны турындагы карарда башкасы каралмаган булса, финанс елының 31 декабрен буенча гамәлдә була.

5. Жирлек бюджеты турындагы карар билгелэнгән тәртиптә имза салынганнан соң 10 көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә халыкка житкерелергә (бастырып чыгарылырга) тиеш.

3 статья. Бюджет процессының принциплары һәм этаплары

1. «Кодаш авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегендә бюджет процессы Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгелэнгән Россия Федерациясе бюджет системасы принципларына нигезләнә.

2. Бюджет процессының төп этаплары түбәндәгеләр:

- 1) жирлек бюджеты проектын төзү;
- 2) жирлек бюджетын карау һәм раслау;
- 3) жирлек бюджетын үтәү;
- 4) жирлек бюджетының үтәлешен тикшереп тору;
- 5) бюджет исәбен гамәлгә ашыру;
- 6) бюджет хисаплылыгын төзү, тышкы тикшерү, карау һәм раслау.

4 статья. Бюджет процессында катнашучылар һәм аларның бюджет вәкаләтләре

1. *Бюджет процессында түбәндәгеләр катнаша:*

- 1) муниципаль берәмлек башлыгы;
- 2) жирлек Советы;
- 3) башкарма комитет;
- 4) финанс-бюджет палатасы;
- 5) Бөгелмә муниципаль районының контроль-хисап палатасы (алга таба - Контроль-хисап палатасы);
- 6) баш бүлүчеләр, бюджет акчаларын бүлүчеләр;
- 7) төп администраторлар, бюджет керемнәре администраторлары;
- 8) бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары, администраторлары;
- 9) бюджет акчаларын алуучылар.

2. *Жирлек советы:*

2.1. Жирлек Советы үз утырышларында, комитетлар, комиссияләр, эшче төркемнәр утырышларында, үткәрелә торган тыңлаулар барышында һәм депутат гарызнамәләренә бәйлә рәвештә, бюджет үтәлешенә аерым мәсьәләләрен карау барышында жирлекнең бюджетын һәм хисапларын карый һәм раслый, тышкы муниципаль финанс контроле органнарының хокукый статусын төзи һәм билгели, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрена 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренә контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенә гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралена 6-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актлары, жирлек уставы, әлегә Нигезләмә нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыралар.

2.2. Жирлек советына Россия Федерациясе Конституциясендә, Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актларында билгелэнгән бюджет мәсьәләләре буенча үз компетенциясе чикләрендә

вәкаләтләрне тәэмин итү өчен башкарма комитет тарафыннан кирәкле барлык мәгълүмат бирелергә тиеш.

3. Башкарма комитет:

- 1) жирлек бюджеты проектын төзүне, жирлек бюджетын үтәүне тәэмин итә;
- 2) жирлек Советы сессиясенә жирлек бюджеты турындагы карары һәм аның үтәлеше турындагы отчет проектын раслауга тәкъдим итә;
- 3) башкарма комитетның финанс ресурслары белән эш итә;
- 4) Россия Федерациясенә бюджет законнары нигезендә жирлек бюджетын үтәү өчен җаваплы;) жирлек бюджетна муниципаль алынмаларны җәлеп итү турында шартнамәләр, шулай ук жирлек бюджеты акчаларын кире кайтару нигезендә бирү турында шартнамәләр төзи;
- 6) жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестрын алып бару тәртибен билгели;
- 7) жирлек бюджеты алдында акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны юкка чыгару тәртибен билгели;
- 8) Россия Федерациясе Бюджет кодекссында, әлеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә кабул ителә торган, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

4. Финанс-бюджет палатасы, төзелгән килешү нигезендә:

- 1) жирлек бюджеты проектын төзи, жирлек бюджетын үтәү;
- 2) жирлек бюджетның җыелма бюджет язмасын төзи һәм төгәлләштерә;
- 3) жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестрын алып бара;
- 4) жирлек бюджеты проектын төзү һәм жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап ясау өчен кирәкле төп күрсәтмә бирүчеләрдән, акча алучылардан һәм материаллар ала;
- 5) жирлек Советының жирлек бюджеты турындагы карары нигезендә жирлекнең бюджет кредитлары һәм муниципаль гарантияләре бирү турында шартнамәләр эзерли;
- 6) жирлек бюджеты акчаларын алучыларның, бюджет кредитлары, муниципаль гарантияләр алучыларның финанс хәлен тикшерә;
- 7) жирлекнең муниципаль бурыч китабын алып бара;
- 8) жирлек бюджеты үтәлешен алдан, агымдагы һәм аннан соңгы тикшереп торуну гамәлгә ашыра;
- 9) жирлек бюджеты акчалары белән операцияләр башкара;
- 10) жирлек бюджетның үтәлеше турында хисап төзи;
- 11) жирлек бюджеты акчаларынан файдалану турында билгеләнгән рәвешләр буенча хисаплар бирүнең төп күрсәтмә бирүчеләрдән, күрсәтмә бирүчеләрдән, жирлек бюджеты акчаларын алучылардан һәм күрсәтелгән акчаларны алуга, күчүргә һәм алуга бәйлә башка белешмәләргә таләп итү хокукына ия;
- 12) кредит оешмаларынан жирлек бюджеты акчалары белән операцияләр турында белешмәләр ала;
- 13) бюджет процессының баш бүлүчеләргә, боеручыларга һәм жирлек бюджеты акчаларын алучыларга тиешле дәрәжәдә үтәлмәве турында кисәтүләр чыгара, ачыкланган бюджет закон бозуларын бетерү таләбе белән, аларны бетерүне тикшереп тора;

14) бюджет хокук мөнәсәбәтләрән жайга сала торган Россия Федерациясе Бюджет кодексы, әлеге Нигезләмә һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукый актлар нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

5. Контроль-хисап палатасы, төзелгән килешү нигезендә:

Контроль-хисап палатасы бюджет вәкаләтләрән түбәндәгечә гамәлгә ашыра: бюджет акчаларыннан файдалануның экономиясен һәм нәтижәлелеген билгеләүгә юнәлдерелгән нәтижәлелеген аудит;

Россия Федерациясе бюджет законнарының бюджетлар турындагы карарлары, башка норматив хокукый актлары проектларын, шул исәптән күрсәткечләрнең (параметрларның һәм характеристикаларның) нигезләгән тикшерү;

муниципаль программаларга экспертиза ясау;

бюджет процессын анализлау һәм мониторинглау, шул исәптән бюджет процессында ачыкланган тайпылышларны бетерү һәм Россия Федерациясе бюджет законнарын камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

эчке финанс аудитының эчке финанс аудитен финанслау чыганаclarының баш администраторлары, бюджет керемнәренә баш администраторлары, бюджет дефицитын финанслау чыганаclarының баш администраторлары (алга таба - бюджет акчаларының төп администраторлары) тарафыннан бюджет чараларын гамәлгә ашыруны камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләүне;

«Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенә гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән башка мәсьәләләр.

6. Бюджет акчаларының баш бүлүчесе:

1) расланган бюджет ассигнованиеләре һәм бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә бюджет акчаларыннан файдалануның нәтижәлелеген, адреслылығын һәм максатчан характерын тәмин итә;

2) үзенә буйсынган күрсәтмә бирүчеләрнең һәм бюджет акчаларын алучыларның исемлеген төзи;

3) үзенә расланган бюджет йөкләмәләре һәм бюджет ассигнованиеләре лимитлары чикләрендә башкарылырга тиешле чыгым йөкләмәләре реестрын алып бара;

4) бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра, бюджет ассигнованиеләрен нигезләүне төзи;

5) бюджет язмасын төзи, раслый һәм алып бара, бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләре лимитларын ведомство буйсынуындагы эш бирүчеләр һәм бюджет акчаларын алучылар буенча төзи һәм бюджетның тиешле өлешен башкара;

6) бюджет йөкләмәләре лимитларын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

7) жыелма бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

8) казна учреждениеләре булып торучы бюджет акчаларын алучыларның ведомство буйсынуындагы бюджет сметаларын раслау тәртибен билгели;

9) муниципаль биремнәрне төзи һәм раслый;

10) субвенциялар, бюджетара субсидиялар һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән башка субсидиялар алучыларның аларны биргәндә билгеләнгән шартларның үтәлешен тикшереп торуну тәэмин итә;

11) үз эшчәнлегә өлкәсендә ведомство финанс контроле оештыра һәм гамәлгә ашыра;

12) бюджет акчаларының баш бүлүчесенең бюджет хисабын төзи;

13) үзенә буйсынучы бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләре буенча муниципаль район исемнән җавап бирә;

14) бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлегә Нигезләмәдә һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

7. Бюджет чараларын гамәлгә ашыру:

1) бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра;

2) бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләренең ведомство буйсынуындагы күрсәткечләр һәм (яисә) бюджет акчаларын алучылар буенча бюджет йөкләмәләре лимитларын бүлү һәм бюджетның тиешле өлешен башкара;

3) бюджет акчаларын баш бүлүчегә бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

4) бюджет акчаларының тиешле баш идарәчесе тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә бюджет акчаларының баш бүлүчесенең үз карамагында булган аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

8. Бюджет керемнәренең баш администраторы:

1) үзенә буйсынган бюджет керемнәренең администраторлары исемлеген төзи;

2) урта сроклы финанс планын һәм бюджет проектын төзү өчен кирәкле белешмәләрне тапшыра;

3) касса планын төзү һәм алып бару өчен белешмәләр бирә;

4) бюджет керемнәренең баш администраторының бюджет хисабын төзи һәм тапшыра;

5) бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлегә Нигезләмәдә һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

9. Бюджет керемнәре администраторы:

1) бюджетка түләүләргә, пеняларны һәм штрафларны башкаруның тулысынча һәм үз вакытында башкарылуын исәпләп чыгаруны, исәпкә алуны һәм тикшереп торуну гамәлгә ашыра;

2) жирлек бюджетына түләүләр буенча бурыч, пенялар һәм штрафлар түлэтүне гамәлгә ашыра;

3) жирлек бюджетына артык түләнгән (түләтелгән) түләүләргә, пеняларны һәм штрафларны, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентларны һәм артык түләтелгән суммага исәпләнгән процентларны кире кайтару турында карар кабул итә һәм Россия Федерациясе Финанс министрлыгы

билгелэгэн тэртиптэ кире кайтаруны гамэлгэ ашыру өчен Федераль казначылык органына йөкләмә тапшыра;

4) Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларына түлүүләрне исәпләү (төгәлләштерү) турында карар кабул итә һәм Федераль казначылык органына хәбәрнамә тапшыра;

5) бюджет керемнәренә баш администраторы билгелэгән очракта һәм тэртиптә бюджет керемнәренә баш администраторына бюджет керемнәренә тиешле баш администраторы вәкаләтләрен гамэлгэ ашыру өчен кирәкле белешмәләрне һәм бюджет хисаплылыгын төзи һәм тапшыра;

6) «Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтүне оештыру турында» 2010 елның 27 июлендәгә 210-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән тэртип нигезендә Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары керемнәрен формалаштыру чыганакалары булган башка түлүүләр өчен физик һәм юридик затлар тарафыннан акча түләү өчен кирәкле мәгълүматны, шулай ук «Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтүне оештыру турында» 2010 елның 27 июлендәгә 210-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән тэртип нигезендә дәүләт һәм муниципаль түлүүләр турында дәүләт мәгълүмат системасына бирә;

7) бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамэлгэ ашыра.

10. Бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларының баш администраторы:

1) бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларының үзенә караган администраторларының исемлекләрен төзи;

2) бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча кертемнәрне һәм түлүүләрне планлаштыра (фаразлый);

3) бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларын каплау өчен билгеләнгән ассигнованиеләрнең адреслылыгын һәм аның карамагына бүлеп бирелгән ассигнованиеләрдән файдалануның максатчан характерын тәэмин итә;

4) бюджет ассигнованиеләрен бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларының ведомство администраторлары буенча бүлә һәм бюджетның тиешле өлешен башкара;

5) үз эшчәнлегә өлкәсендә ведомство финанс контроле оештыра һәм гамэлгэ ашыра;

6) бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларының баш администраторының бюджет хисабын формалаштыра.

11. Бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары администраторы:

1) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары буенча кертемнәрне һәм түлүүләрне планлаштыра (фаразлый);

2) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары бюджетына керүнең тулылыгын һәм үз вакытында башкарылуын тикшереп тора;

3) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары буенча бюджеттан керемнәр һәм түлүүләр тәэмин итә;

4) бюджет хисабын төзи һәм тапшыра;

5) бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларының тиешле баш администраторы тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тэртиптә бюджет кытлыгын

финанслау чыганакаларының баш администраторының үз карамагында булган аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

б) бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

12. Бюджет чараларын алучы:

1) бюджет катнашмасын төзи һәм үти;

2) бюджет йөкләмәләренең һәм бюджет ассигнованиеләренең китерелгән лимитлары чикләрендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә һәм үти;

3) үзенә каралган бюджет ассигнованиеләренең нәтижәлелеген, максатчан файдалануын тәмин итә;

4) бюджет язмасын үзгәртү буенча тәкъдимнәрне баш күрсәтмә бирүчегә (күрсәтмә бирүчегә) кертә;

б) бюджет акчаларын алучының тиешле баш бүлүчегә (күрсәтмә бирүчегә) бюджет хисабын төзи һәм тапшыра;

7) бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган башка бюджет вәкаләтләрен, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, әлеге Нигезләмә һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукый актлар белән гамәлгә ашыра.

4.1. статья. Финанс-бюджет палатасы һәм Контроль-хисап палатасы белән бюджет хезмәттәшлеге

Бюджетта Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансфертлар өлеше (субвенцияләрдән, шулай ук муниципаль берәмлеккә тапшырыла торган субсидияләрдән һәм (яисә) салым керемнәреннән соңгы өч хисап елында чигерүләренең өстәмә нормативлары буенча жирле бюджетларның үз керемнәре күләменең 70 процентыннан артып киткән муниципаль берәмлек түбәндәге өстәмә чаралар гамәлгә ашырыла:

- жирлек бюджеты проекты формалаштырганда ярдәм күрсәтү турында килешүне Финанс-бюджет палатасы белән имзалау;

- Башкарма комитет тарафыннан Финанс-бюджет палатасына ул билгеләгән тәртиптә чираттагы финанс (чираттагы финанс һәм план чорына) жирлек проекты проекты Россия Федерациясе бюджет законнары таләпләренә туры килүе турында бәяләмә эзерләү өчен кирәкле документларны һәм материалларны тапшыру;

- жирле бюджетның үтәлеше турында Контроль-хисап палатасы тарафыннан еллык хисапның тышкы тикшерүен кимендә ике елга бер мәртәбә үткәру;

- федераль законнарда билгеләнгән башка чаралар.

5 статья. Финанс контролен гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органнары

1. Финанс контролен гамәлгә ашыручы органнар булып тора;

1) жирлек Советы;

2) контроль-хисап палатасы;

3) башкарма комитет;

4) бюджет акчаларының баш бүлүчесе;

5) бюджет керемнәренең баш администраторы;

б) бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларының баш администраторы.

2. *Жирлек Советы гамэлгә ашыра:*

1) башлангыч контроль - жирлек Советының жирлек бюджеты турындагы карары һәм жирлек Советының бюджет-финанс өлкәсендәге башка проектлары проекты тикшерү һәм раслау барышында;

2) агымдагы контроль - жирлек бюджеты турында жирлек Советы карарын үтәүнең аерым мәсьәләләрен тикшерү барышында;

3) аннан соңгы контроль - жирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапларны карау һәм раслау барышында.

3. *Контроль-хисап палатасы* жирлек бюджеты акчаларын алучыларның бюджет средстволары, жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары администраторларының акчалары булган операцияләргә тышкы финанс контролен гамэлгә ашыра, шулай ук бюджет кредитларын, бюджет инвестицияләрен һәм муниципаль гарантияләрен алучыларның Россия Федерациясе Бюджет кодексы, «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында» 2011 елның 07 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә бюджет акчаларын бүлөп бирү, алу, максатчан файдалану һәм кире кайтару шартларын үтәвә өчен.

4. Башкарма комитет, бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бюджет керемнәренең баш администраторлары, бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларының баш администраторлары тарафыннан эчке муниципаль финанс контролен гамэлгә ашыру рәвешләре һәм тәртибе бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларының баш администраторлары тарафыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы, әлеге Нигезләмә һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукий актлар белән билгеләнә.

6 статья. Жирлек бюджеты керемнәре

1. Жирлек бюджеты керемнәре Россия Федерациясенең бюджет законнары, салымнар һәм жыемнар турындагы Россия Федерациясе законнары һәм башка мәжбүри түләүләр турындагы законнар һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм салымнар һәм жыемнар турында Татарстан Республикасы законнары, жирлек Советының салымнар һәм жыемнар турындагы норматив-хокукий актлары нигезендә төзелә.

2. Жирлек Советы карары белән жирле салымнар кертелә, алар буенча салым ставкалары билгеләнә һәм муниципаль берәмлекләренең вәкиллекле органнарына салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясе законнары белән бирелгән хокуклар чикләрендә жирле салымнар буенча салым ташламалары бирелә.

3. Жирлек Советының жирле салымнар турында карарларга үзгәрешләр кертү хакында карарлары, жирлек Советының чираттагы финанс елында һәм план чорында үз көченә керә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган, жирлек бюджеты керемнәрен үзгәртүгә китерә торган карарлары чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карар проекты жирлек Советына кертелгән көнгә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

4. Жирлек Советының салымнар һәм жыемнар турындагы карарына үзгәрешләр кертүне күздә тоткан карары жирлек Советына чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар кертелгән көннән соң кабул ителгән, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларының керемнәрен (чыгымнарын) үзгәртүгә китерә торган карары чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек Советының күрсәтелгән карарларының үз көченә керүе турында чираттагы финанс елы артыннан килүче елның 1 гыйнварыннан да иртәрәк булмаган нигезләмәләрдә булырга тиеш.

7 статья. Жирлек бюджеты чыгымнары

1. Жирлек бюджеты чыгымнарын формалаштыру Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән дәүләт хакимияте органнарының, Татарстан Республикасының һәм жирле үзидарә органнарының вәкаләтләрен чикләүгә бәйле чыгым йөкләмәләре нигезендә гамәлгә ашырыла, аларны үтәү Россия Федерациясе законнары, шартнамәләр һәм килешүләр нигезендә чираттагы финанс елында һәм план чорында жирлек бюджеты акчалары исәбеннән башкарылырга тиеш.

2. Бюджет ассигнованиеләренә түбәндәгеләр керә:

1) муниципаль хезмәтләр күрсәтү (эшләр башкару) (алга таба - муниципаль хезмәтләр), шул исәптән муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар кайтартуга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль контрактлар өчен түләү ассигнованиеләре;

2) халыкны социаль тәэмин итү;

3) муниципаль учреждениеләр һәм муниципаль унитар предприятиеләр булмаган юридик затларга бюджет инвестицияләре бирү;

4) товарларны, эшләрне, хезмәт күрсәтүләрне житештерүче юридик затларга (муниципаль учреждениеләргә субсидияләрдән тыш), индивидуаль эшкуарларга, физик затларга субсидияләр бирү;

5) «Көнчыгыш авыл жирлегә» муниципаль берәмлегенә карата жирле үзидарә органнарының законсыз гамәлләре (гамәл кылмаулары) нәтижәсендә гражданга яисә юридик затка китерелгән зыянны каплау турындагы дөгъвалар буенча суд актларын үтәү;

б) бюджетара трансфертлар бирү;

3. Муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә бюджет ассигнованиеләренә түбәндәгеләргә бюджет ассигнованиеләре керә:

1) казна учреждениеләре функцияләрен үтәүне тәэмин итү, шул исәптән физик һәм (яисә) юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтү (эшләр башкару);

2) бюджет һәм автоном учреждениеләргә субсидияләр бирү, алар тарафыннан муниципаль биремне үтәүне финанс белән тәэмин итүгә субсидияләренә дә кертеп;

3) муниципаль учреждениеләр булмаган коммерциягә карамаган оешмаларга субсидияләр бирү, шул исәптән күрсәтелгән оешмалар тарафыннан физик һәм (яисә) юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) шартнамәләр (килешүләр) нигезендә;

4) муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыру;

5) муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар, эшләр һәм хезмәт күрсәтүләр сатып алу (казна учреждениесе функцияләрен үтәүне тәэмин итү өчен бюджет ассигнованиеләреннән һәм казна учреждениеләре муниципаль милек объектларына

бюджет инвестицияларен гамэлгә ашыруга бюджет ассигнованиелареннән тыш), шул исәптән түбәндәге максатларда:

физик һәм юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтү

4. Физик һәм юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә бюджет ассигнованиеларен планлаштыру чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль биремне исәпкә алып, шулай ук аны хисап финанс елында һәм агымдагы финанс елында үтәү белән гамэлгә ашырыла.

5. Муниципаль биремдә түбәндәгеләр булырга тиеш:

1) күрсәтелгән муниципаль хезмәт күрсәтүләрнең составын, сыйфатын һәм (яисә) күләмен (эчтәлеген) характерлаучы күрсәткечләр;

2) муниципаль биремнең үтәлешен тикшереп тору тәртибе, шул исәптән аны вакытыннан алда туктату шартлары һәм тәртибе;

3) муниципаль биремне башкару турындагы хисапчылыкка таләпләр.

Физик һәм юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль биремдә шулай ук түбәндәгеләр булырга тиеш:

1) тиешле хезмәтләрдән файдаланучы физик һәм (яисә) юридик затлар категорияларен билгеләү;

2) тиешле хезмәтләр күрсәтү тәртибе;

3) физик яисә юридик затлар тарафыннан тиешле хезмәт күрсәтүләр өчен түләүгә Россия Федерациясе законнарында аларны түләүле нигездә күрсәтү каралган очракларда йә күрсәтелгән бәяләрне (тарифларны) билгеләү тәртибе.

Муниципаль бирем күрсәткечләре муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга), казна учреждениесенең бюджет сметасын төзүгә бюджет ассигнованиеларен планлаштыру өчен, шулай ук бюджет яисә автоном учреждениегә муниципаль биремне үтәүгә субсидияләр күләмен билгеләү өчен бюджетлар проектларын төзегәндә файдаланыла.

Муниципаль бирем муниципаль учреждениеләр һәм муниципаль хезмәтләрнең коммерциягә карамаган башка оешмалары тарафыннан бюджет ассигнованиеларен планлаштыру өчен жирлек бюджеты проекты төзегәндә кулланыла.

Муниципаль бирем башкарма комитетта билгеләнгән тәртиптә чираттагы финанс елына һәм план чорына төзелә (бюджет проекты төзегәндә төгәлләштерелергә мөмкин).

Муниципаль биремнәрне үтәүне финанс белән тәмин итү башкарма комитетта билгеләнгән тәртиптә жирлек бюджеты акчалары исәбеннән гамэлгә ашырыла.

Муниципаль биремне үтәүне финанс белән тәмин итү күләме, эшчәнлекнең билгеләнгән өлкәләрендә дәүләт сәясәтен эшләү һәм норматив-хокукий жайга салу функцияларен гамэлгә ашыручы федераль хакимият органнары билгеләгән гомуми таләпләрне үтәп, башкарма комитетта каралган тәртиптә раслана торган муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә норматив чыгымнар нигезендә исәпләнә.

Россия Федерациясе законнары нигезендә муниципаль учреждениеләрне гамэлгә куючының функцияларен һәм вәкаләтларен гамэлгә ашыручы жирле үзидарә органы карары буенча, муниципаль биремне үтәүне финанс белән тәмин итү күләмен билгеләгәндә эшләр башкаруга чыгымнар нормативлары файдаланыла.

6. Муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар кайтартуга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру муниципаль ихтыяжлар өчен заказлар урнаштыру турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә башкарыла. Муниципаль контрактлар, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 72 статьясындагы 3 пункттың билгеләнгән очрактан тыш, бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә төзелә һәм түләнә.

7. Жирлек Советының жирлек бюджеты турындагы карарында жирлек бюджетыннан акчалар бирү шартлары билгеләнергә мөмкин, шуңа ярашлы рәвештә мондый акчалар бирү башкарма комитетта билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

8. Халыкны социаль тәмин итүгә бюджет ассигнованиеләренә гражданнарга социаль түләүләр бирүгә йә халыкка социаль ярдәм чараларын гамәлгә ашыру максатларында товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алуга бюджет ассигнованиеләре керә. Халыкны социаль тәмин итү гавами норматив йөкләмәләр кабул итү юлы белән гамәлгә ашырылырга мөмкин. Күрсәтелгән гавами норматив йөкләмәләргә үтүгә бюджет ассигнованиеләре пенсияләр, пособиеләр, компенсацияләр һәм башка социаль түләүләр рәвешендә йөкләмәләргә һәр төре буенча аерым-аерым карала.

9. Юридик затларга (муниципаль учреждениеләргә субсидияләрдән тыш), индивидуаль эшкуарларга, физик затларга - товарлар, эшләр, хезмәтләр житештерүчеләргә субсидияләр жирлек Советы карарында каралган һәм аның нигезендә кабул ителә торган жирле үзидарә органнары актларында каралган очрактан һәм тәртиптә жирлек бюджетыннан бирелә. Жирлек Советының жирлек бюджеты турындагы карарында, муниципаль хезмәтләргә муниципаль биремә нигезендә алар тарафыннан норматив чыгымнарны каплауга субсидияләргә дә кертеп, автоном учреждениеләргә субсидияләр каралырга мөмкин.

Күрсәтелгән субсидияләр күләмен билгеләү һәм бирү тәртибе жирлек бюджетыннан башкарма комитет тарафыннан билгеләнә.

Жирлек Советы карарында бюджет турында автоном һәм бюджет учреждениеләре булмаган коммерциягә карамаган башка оешмаларга субсидияләр каралырга мөмкин. Күрсәтелгән субсидияләр күләмен билгеләү һәм бирү тәртибе жирлек бюджетыннан башкарма комитет тарафыннан билгеләнә.

10. Муниципаль милектәге капитал төзелеш объектларына бюджет инвестицияләргә гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

11. Муниципаль учреждениеләр һәм муниципаль унитар предприятиеләр булмаган юридик затларга бюджет инвестицияләргә бирү күрсәтелгән юридик затларның устав (жыелма) капиталларының эквивалент өлешенә муниципаль милекнең Россия Федерациясе граждан законнары нигезендә мондый юридик затларның устав (жыелма) капиталларында муниципаль берәмлек катнашында рәсмиләштерелә торган хокуклары барлыкка килүгә китерә. Муниципаль берәмлек карамагындагы устав (жыелма) капиталында муниципаль берәмлек өлешен рәсмиләштерү Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган тәртиптә һәм бәяләр буенча гамәлгә ашырыла.

12. Муниципаль учреждениеләр һәм муниципаль унитар предприятиеләр булып тормаган юридик затларга бюджет инвестицияләргә бирү турындагы карарлар капитал төзелеш объектларына жирле бюджет акчалары исәбеннән алар билгеләгән тәртиптә кабул ителә.

13. Әлеге статьяның 11 пунктында күрсәтелгән юридик затларга (әлеге пунктта күрсәтелгән бюджет инвестицияләреннән тыш) бирү өчен планлаштырылган бюджет инвестицияләре, юридик затны, бирелә торган бюджет инвестицияләренә күләмен һәм максатларын күрсәтеп, әлеге қарарға аерым қушыпта буларак бюджет турындағы қарар белән раслана.

14. Әлеге статьяның 11 пунктында күрсәтелгән башқарма комитет һәм юридик зат арасында төзелгән қилешү муниципаль берәмлекнең инвестицияләр субъекты милкендә қатнашуы турында қилешү бюджет турында қарар үз қоченә кергән қоннән соң өч ай эчендә рәсмиләштерелә. Билгеләнгән тәртіптә рәсмиләштерелгән шартнамәләренә булмавы бюджет инвестицияләрен тапшырмау өчен нигез булып тора.

15. Муниципаль милектәге капитал төзелеш объектларына жирлек бюджетыннан бюджет инвестицияләрен гәмәлгә ашыру рөхсәт ителми.

8 статья. Бюджет классификациясе

1. Жирлек бюджетын төзү һәм үтәү, бюджет хисаплылығын төзү Россия Федерациясендә билгеләнгән бюджет классификациясе нигезендә гәмәлгә ашырыла.

2. Жирлекнең бюджет вәкаләтләренә Россия Федерациясенә бюджет классификациясен жирлек бюджетына қараган өлешендә қуллану тәртібен билгеләү, деталләштерү һәм билгеләү керә.

3. Финанс-бюджет палатасы төп администраторлары жирле үзидарә органнары һәм (яисә) алар қарамағындағы қазна учреждениеләре булган керем төрләре буенча подвидлар кодлары исемлеген раслый.

4. Финанс-бюджет палатасы тарафыннан жирлек бюджетының максатчан маддәләре исемлеге һәм кодлары билгеләнә.

Шәһәр бюджетыннан бирелә торган максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар исәбеннән финанс белән тәәмин ителә торган жирлек бюджеты чығымнарының максатчан статьялары исемлеген һәм кодларын билгеләү тәртібе финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә.

5. Финанс-бюджет палатасы жирле үзидарә органнары һәм (яисә) алар қарамағындағы қазна учреждениеләре баш администраторлары булган бюджетлар қытлықларын финанслау чығанақларының кодлары исемлеген раслый.

9 статья. Резерв фонды

1. Жирлек бюджетының чығым өлешендә Башқарма комитетның резерв фондын төзү күздә тотыла.

2. Жирлек бюджетының чығым өлешендә жирлек Советының һәм жирлек Советы депутатларының резерв фондларын булдыру тыела.

3. Башқарма комитетның резерв фонды күләме жирлек Советы қарары белән жирлек бюджеты турында билгеләнә һәм әлеге қарар белән расланган чығымнарның гомуми күләменә өч процентыннан артыграқ була алмый.

4. Башқарма комитетның резерв фонды ақчалары қөтелмәгән чығымнарны финанс белән тәәмин итүгә, шул исәптән авария-торғызу эшләрен уздыруга һәм стихияле бәла-қазаларның һәм башка гадәттән тыш хәлләренә нәтижәләрен бетерүгә бәйле башка қараларға жиберелә.

5. Башкарма комитетның жирлек бюджеты составында каралган резерв фондының бюджет ассигнованиеләре башкарма комитет күрсәтмәсе буенча файдаланыла.

6. Башкарма комитетның резерв фондының бюджет ассигнованиеләреннән файдалану турындагы хисап бюджет үтәлеше турындагы еллык хисапка кушымта итеп бирелә.

10 статья. Жирлек бюджетында каралмаган чыгымнарны гамәлгә ашыру

1. Әгәр тотылган йөкләмәләрнең гамәлдәге төрләре буенча чыгым йөкләмәләрен арттыруны яисә аны кабул итүгә кадәр бер генә гавами-хокукый белем тарафыннан да үтәлмәгән чыгым йөкләмәләренең яңа төрләрен кертүне күздә тоткан муниципаль хокукый акт кабул ителергә тиеш булса, күрсәтелгән муниципаль хокукый акт чыгым йөкләмәләренең яңа төрләрен башкару чыганаclarын һәм тәртибен билгели торган нормаларны, шул исәптән финанс ресурсларын Россия Федерациясә бюджет системасының тиешле бюджетларына чыгым йөкләмәләренең яңа төрләренә тапшыру тәртибе кирәк булган очракта, үз эченә алырга тиеш.

2. Чыгымнарның яңа төрләрен кабул итүгә бюджет ассигнованиеләрен биру яисә чыгым йөкләмәләренең гамәлдәге төрләрен үтәүгә бюджет ассигнованиеләрен арттыру, бюджет турындагы карарга йә агымдагы финанс елында, бюджетка өстәмә керемнәр чыганаclarы булганда һәм бюджет чыгымнарының аерым статьялары буенча бюджет ассигнованиеләре кыскартканда, жирлек Советы карарына тиешле үзгәрешләр кертелгәннән соң чираттагы финанс елы башыннан гына гамәлгә ашырылырга мөмкин.

11 статья. Жирлекнең чыгым йөкләмәләре

1. Жирлекнең чыгым йөкләмәләре түбәндәгеләр нәтижәсендә барлыкка килә:

1) жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм Россия Федерациясә законнары һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирле үзидарә органнары хәл итәргә хокуклы башка мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар кабул итү, шулай ук әлегә мәсьәләләр буенча муниципаль берәмлек тарафыннан шартнамәләр (киләшүләр) төзү;

2) жирле үзидарә органнары тарафыннан үзләренә тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда муниципаль хокукый актлар кабул итү;

3) муниципаль берәмлек исәменнән муниципаль казна учреждениеләре тарафыннан шартнамәләр (киләшүләр) төзү. 2. Әлегә статьяның 1 өлешендәге 1 һәм 3 пунктларында күрсәтелгән жирлекнең чыгым йөкләмәләре жирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль билгеләнә һәм жирлек бюджеты кытлыгын финанслауның үз керемнәре һәм чыганаclarы исәбеннән башкарыла.

3. Әлегә статьяның 1 өлешендәге 2 пунктында күрсәтелгән жирлекнең чыгым йөкләмәләре жирле үзидарә органнарының Россия Федерациясә законнары һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә муниципаль хокукый актлары белән билгеләнә, Россия Федерациясә Бюджет кодексында каралган тәртиптә жирлек бюджетына бирелә торган Татарстан Республикасы бюджетыннан субвенцияләр исәбеннән һәм чикләрендә башкарыла.

Тиешле субвенцияләрне исәпләү методикаларында кулланыла торган нормативлар муниципаль берәмлекнең күрсәтелгән чыгым йөкләмәләрен

тулысынча үтәү өчен кирәкле өстәмә чыгымнарны арттырган, финанс белән тәэмин иткән очракта, жирле бюджет кытлыгын финанслауның үз керемнәре һәм чыганакалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

4. Жирле үзидарә органнары үз финанс чаралары (бюджетара трансфертлардан тыш) булганда гына башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары компетенциясенә кертелмәгән һәм аларның компетенцияләреннән федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары төшереп калдырылмаган мәсьәләләргә хәл итүгә бәйле чыгым йөкләмәләрен билгеләргә һәм башкарырга хокуклы.

5. Жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестры башкарма комитетта билгеләнгән тәртиптә алып барыла.

12 статья. Жирлек бюджетыннан бирелә торган бюджетара трансфертларның рәвешләре

Жирлек бюджетыннан бюджетара трансфертлар түбәндәге формада бирелә: муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр;

Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләнгән очракларда Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр;

башка бюджетара трансфертлар.

Финанс белән тәэмин итү чыганагы булып максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм максатчан билгеләнешле башка бюджетара трансфертлар булган бюджеттан бюджетара трансфертлар бирү максатлары, тәртибе һәм шартлары Татарстан Республикасы законнары һәм (яисә) Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары нигезендә кабул ителгән жирлек Советы карарлары белән билгеләнә.

13 статья. Жирлек бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр

1. Жирлек бюджетыннан субсидияләр Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләнгән тәртиптә бирелә.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән бюджетара субсидияләр жирлек бюджетында Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә карала.

14 статья. Жирлек бюджетыннан муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр

1. Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләре нигезендә кабул ителә торган жирлек Советы карарларында каралган очракларда һәм тәртиптә Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, башка муниципаль берәмлекләр бюджетларына жирле эһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен үтәгәндә барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләрен финанслашу максатларында жирлек бюджетыннан субсидияләр биреләргә мөмкин.

2. Әлеге статьяда күрсәтелгән субсидияләргә бирү максатлары һәм шартлары жирлек Советы карарында билгеләнгән тәртиптә төзелә торган башкарма комитетлар арасында килешүләр белән билгеләнә.

15 статья. Жирлек бюджетыннан, район бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм аларга тиешле Татарстан Республикасы законнары таләпләре нигезендә кабул ителә торган жирлек Советы карарларында каралган очракта да, район бюджетына жирлек бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар, шул исәптән төзелгән килешүләр нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бюджетара трансфертлар бирелергә мөмкин.

16 статья. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр

1. Акчалата йөкләмәләр буенча бурычлы кеше жирлек алдында билгеле бер датага акчалата йөкләмәләр нигезендә түләргә тиешле акчалар суммасы жирлек алдында тора.

2. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр буенча таләпләр жирлекнең финанс активларын формалаштыра.

3. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны исәптән чыгару һәм юкка чыгару һәм торгызу кагыйдәләре (нигезләре, шартлары һәм тәртибе), Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган очрактан тыш, районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә.

4. Жирлек алдында мондый йөкләмәләргә үтәүне тәмин итә торган акчалата йөкләмәләргә (акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны) һәм алыш-бирешләргә исәпкә алу, шулай ук күрсәтелгән йөкләмәләр һәм алыш-бирешләр буенча таләпләр хокукларын гамәлгә ашыру Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 статьясындагы 4 пунктта күрсәтелгән тиешле орган яисә Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 статьясындагы 5 пунктта күрсәтелгән вәкаләтле зат тарафыннан гамәлгә ашырыла.

5. Килешү нигезендә башкасы билгеләнмәгән очракта, жирлек алдында акчалата йөкләмәләр жирлек бюджетының бердәм санына акчалар күчерелгән көннән башкарылган дип санала.

17 статья. Жирлек бюджеты кытлыгы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елында жирлек бюджеты кытлыгы, әлеге статьяның 2 өлешендә билгеләнгән чикләүләргә үтәп, жирлек Советы карары белән билгеләнә.

2. Жирлек бюджеты кытлыгы, расланган кире кайтарылмый торган керемнәр күләмен һәм түләүләргә өстәмә нормативлары буенча салым керемнәре керемнәрен исәпкә алмыйча, жирлек бюджеты керемнәргә расланган гомуми еллык күләменң 10 процентыннан артмаска тиеш.

Жирлеккә карата Россия Федерациясе Бюджет кодексының 136 статьясындагы 4 пунктта каралган чаралар күрелгән очракта, жирлек бюджеты кытлыгы, керемнәргә расланган күләмен исәпкә алмыйча, жирлек бюджеты керемнәргә расланган гомуми еллык күләменң 5 процентыннан артмаска тиеш.

Жирлек Советы карары белән муниципаль берәмлек милкендәге акцияләргә һәм капиталда катнашуның башка рәвешләрен сатудан кергән керемнәр бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары составында бюджет расланган һәм жирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу санында калган акчалар кимегән очракта, жирлек бюджеты кытлыгы әлеге пунктта билгеләнгән чикләүләргә

күрсәтелгән кертемнәр суммасы һәм жирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу счетларында калган акчалар кимү чикләрендә арттырырга мөмкин.

3. Жирлек бюджетын үтәү турындагы еллык хисапның күрсәткечләре буенча урнашкан жирлек бюджеты кытлыгы әлеге статьяның 2 өлешендә билгеләнгән чикләүләргә туры килергә тиеш.

4. 2017 елның 1 гыйнварына кадәр жирлек бюджеты турындагы карар белән жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары составында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетлары тарафыннан бирелгән бюджет кредитлары арасындагы аерма расланган очракта, жирлек бюджеты кытлыгы әлеге статьяның 2 пунктында билгеләнгән чикләүләргә күрсәтелгән аерма чикләрендә арттырырга мөмкин.

18 статья. Бюджет кредитлары

1. Жирлек бюджеты исәбеннән бюджет кредитлары Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына, юридик затларга Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә һәм жирлек Советының карары белән билгеләнгән тәртиптә, шулай ук жирлек Советының бюджет турындагы карары белән каралган бюджет ассигнованиеләре шартларында һәм чикләрендә бирелә.

19 статья. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары

1. Жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслау чыганакалары составына түбәндәгеләр керә:

1) номиналь бәясә Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль кыйммәтле кәгазьләргә урнаштырудан кәргән чаралар һәм аларны каплауга юнәлдерелгән чаралар арасында аерма;

2) жәлеп ителгән һәм юкка чыгарылган жирлек арасында Россия Федерациясе валютасында кредит оешмалары кредитлары арасындагы аерма;

3) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетлары тарафыннан жирлек бюджетына бирелгән бюджет кредитлары белән жәлеп ителгән һәм юкка чыгарылган район арасында аерма;

4) тиешле финанс елы дәвамында жирле бюджет чараларын исәпкә алу счетларында калган акчаларны үзгәртү;

2. Жирле бюджет кытлыгын эчке финанслауның бүтән чыганакалары. Жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслауның башка чыганакалары составына түбәндәгеләр керә:

1) жирлек милкендәге акцияләргә һәм капиталда катнашуның башка рәвешләрен сатудан керемнәр;

2) жирлек бюджеты чаралары буенча курс аермасы;

3) Россия Федерациясе валютасында районның башка бурыч йөкләмәләрен каплауга юнәлдерелә торган чаралар күләме;

4) юридик затларга Россия Федерациясе валютасында бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм жирлек бюджетыннан бирелгән бюджет кредитлары суммалары арасында аерма;

5) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына жирлек бюджетыннан бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм жирлек бюджетыннан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитлары суммасы арасындагы аерма;

б) жирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счеттан саналган акчалар һәм жирлек бюджеты чараларын исәпкә алу буенча бердәм счетта калган акчалар белән идарә итү операцияләрен үткәргәндә жирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счетка исәпләнгән чаралар арасында аерма.

Жирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счетта калган акчалар белән идарә итү операцияләре составына жирлек гамәлгә куючы булып торучы һәм районның финанс-бюджет палатасында шәхси счетлары ачылган оешмаларның акчаларын жәлеп итү һәм кире кайтару кертелә.

Жирлек бюджеты кытлыгын тышкы финанслау чыганакалары составына түбәндәгеләр керә:

Россия Федерациясеннән һәм жирлек тарафыннан кире кайтарылган максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында бирелгән бюджет кредитлары арасында аерма;

максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациясенә бирелгән чит ил валютасында жирлекнең муниципаль гарантияләрен үтәүгә юнәлтелгән чаралар күләме, муниципаль гарантияләрне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукын барлыкка китергән очракта.

20 статья. Муниципаль бурыч

1. Муниципаль бурыч - муниципаль алынмалардан барлыкка килә торган йөкләмәләр, өченче зат йөкләмәләре буенча гарантияләр, Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән бурыч йөкләмәләре төрләре нигезендә башка йөкләмәләр.

2. Муниципаль бурыч структурасы жирлекнең бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль бурыч йөкләмәләре (алга таба - муниципаль бурыч йөкләмәсе) төркеменнән гыйбарәт.

3. Муниципаль берәмлекнең муниципаль бурыч йөкләмәләре түбәндәгеләр буенча йөкләмәләр рәвешендә яшәргә мөмкин:

1) муниципаль берәмлекнең кыйммәтле кәгазьләренә (муниципаль кыйммәтле кәгазьләргә);

2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан Россия Федерациясе валютасында жирлек бюджетына жәлеп ителгән бюджет кредитларына;

3) муниципаль берәмлек тарафыннан Россия Федерациясе валютасында кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитларга;

4) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль берәмлек гарантияләренә (муниципаль гарантияләргә);

5) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациясе чит ил валютасында бирелгән муниципаль гарантияләргә;

6) РФ Бюджет кодексын гамәлгә керткәнче барлыкка килгән һәм муниципаль бурычка кертелгән башка бурыч йөкләмәләренә.

4. Муниципаль бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

1) муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча бурычның номиналь суммасы;

2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирлек бюджетына жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

3) муниципаль берәмлек кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;

4) муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;
5) муниципаль берәмлекнең юкка чыгарылмаган башка бурыч йөкләмәләре күләме.

5. Муниципаль берәмлекнең кыска сроклы (кимендә бер ел), уртача сроклы (бер елдан биш елга кадәр) һәм озак сроклы (биш елдан 10 елга кадәр) йөкләмәләре булырга мөмкин.

6. Муниципаль бурыч белән идарә итү башкарма комитет тарафыннан муниципаль хокукый актлар нигезендә гамәлгә ашырыла. Шәһәрнең муниципаль бурыч йөкләмәләрен исәпкә алу һәм теркәү Бөгелмә муниципаль районының муниципаль бурыч китабында гамәлгә ашырыла.

7. «Кодаш авыл жирлегенә» муниципаль берәмлеге, күрсәтелгән йөкләмәләр жирлек тарафыннан гарантияләнмәгән булса, Россия Федерациясенә, Татарстан Республикасының һәм башка муниципаль берәмлекләрнең бурычлары буенча җаваплы булмый.

8. Муниципаль бурычның иң чик күләме Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107 статьясындагы 3 пункттың билгеләнгән чикләүләрдән артмаска тиеш.

9 нчы жирлек Советы карары белән бюджет турында муниципаль бурычның югары чиге, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел килүче, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның иң югары чиген күрсәтеп, хисап күрсәткеченнән гыйбарәт булган ел 1 нче гыйнварына билгеләнә.

10. Жирлек Советының бюджет турындагы карары белән расланган чираттагы финанс елында һәм план чорында муниципаль бурычка хезмәт күрсәтүгә чыгымнарның иң чик күләме, хисап финанс елында жирлек бюджетын үтәү турындагы хисап белешмәләре буенча, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелә торган субвенцияләр исәбеннән башкарыла торган чыгымнар күләменнән тыш, жирлек бюджеты чыгымнары күләменең 15 процентыннан артмаска тиеш.

11. Жирлек Советының чираттагы финанс елына бюджет турындагы карары белән һәм план чорының һәр елында, әлеге статьяның 9 өлешендә билгеләнгән чикләүләргә үтәп, муниципаль бурычка хезмәт күрсәтүгә чыгымнар күләме билгеләнә.

12. Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәсе «Кодаш авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә муниципаль бурыч йөкләмәсе шартларында каралган йә Россия Федерациясе Бюджет кодексының 115 статьясында каралган башка очракларда түләнүгә (кредитор тарафыннан билгеләнгән йөкләмәләр һәм муниципаль хокукый актлар үтәлмәгән) дөгъва белдерелмәгән очракта, күрсәтелгән йөкләмә тулысынча туктатылган дип санала һәм, әгәр жирлек Советы карары белән башкасы каралмаган булса, муниципаль бурычны түләү датасыннан соң өч ел эчендә төшереп калдырыла.

13. Әлеге статьяның 12 өлешендә күрсәтелгән сроклар тәмамлангач, башкарма комитет җитәкчесе Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәләренә муниципаль бурычыннан чигерү турында карар чыгара.

14. Муниципаль бурыч исемлеге Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәләре төрләре буенча исемлеккә кертелә торган муниципаль бурыч күләмен жирлек бюджеты кытлыгын финанслау

чыганаclarында исемлек суммасын чагылдырмыйча гына аларны сызып ташлау суммасына киметү юлы белән гамәлгә ашырыла.

15. Әлеге статьяның 12-14 өлешләренен гамәлдә булуы кредит килешүләре буенча йөкләмәләргә, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, башка муниципаль берәмлекләр алдында муниципаль бурыч йөкләмәләренә кагылмый.

21 статья. Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән жирлекнең бурыч йөкләмәләрен туктату һәм аларны муниципаль бурычтан алу

1. Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәсе жирлек Советының муниципаль хокукый актларында бүтәне каралмаган булса, түләүгә (районның муниципаль хокукый актларында һәм муниципаль хокукый актларында билгеләнгән йөкләмәләрне кредитор тарафыннан башкарылмаган) дөгъва кылынмаган очракта, күрсәтелгән йөкләмә тулысынча туктатылган дип санала һәм, әгәр жирлек Советының муниципаль хокукый актларында башкасы каралмаган булса, муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

2. Жирлекнең муниципаль гарантияләр буенча бурыч йөкләмәләре муниципаль гарантияләрне туктату нигезе булган вакыйгалар (хәлләр) килгәндә тулысынча туктатылган дип санала һәм күрсәтелгән вакыйгалар (хәлләр) килеп житү (һөжүм итү турында белешмәләр алу) дәрәжәсе буенча муниципаль бурычтан төшереп калдырыла. 2. Әлеге статьяның 1 пунктның беренче абзацында күрсәтелгән сроклар тәмамланганнан соң башкарма комитет Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан төшереп калдыру турында муниципаль хокукый акт чыгара.

3. Муниципаль бурычтан исемлек Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәләре төрләре буенча исемлеккә кертелә торган муниципаль бурыч күләмен жирле бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarында исемлек суммасын чагылдырмыйча гына исемлеккә кертү суммасына киметү юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Әлеге статьяның 1 пунктндагы беренче абзацының, 2 һәм 3 пунктларының гамәлдә булуы кредит килешүләре буенча йөкләмәләргә, Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектлары һәм башка муниципаль берәмлекләр алдында муниципаль бурыч йөкләмәләренә кагылмый.

5. Реструктурлаштырылган, шулай ук юкка чыгарылган (сатып алынган) муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан алу Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105 һәм 113 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

6. Түләү датасы башланганчы муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне эмиссияләү шартлары нигезендә аларны тулысынча эмитацияләгән орган тарафыннан сатып алынган (Россия Федерациясе законнарында каралган башка операцияләрне алмашу нәтижәсендә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазьләр чыгару күрсәтелгән орган карары буенча вакытыннан алда юкка чыгарылган дип танылырга мөмкин. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр Эмитенты аларны юкка чыгару датасы башланганчы сатып алынган (Россия Федерациясе законнарында каралган башка операцияләрне алмаштыру нәтижәсендә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча йөкләмәләр үтәлгән дип танырга хокуклы.

22 статья. Муниципаль алынмаларны гамэлгэ ашыру

1. Муниципаль алынмаларны (алга таба - алынмалар) жирлек исеменнән башкару хокукы Башкарма комитетка карый.

2. Агымдагы финанс елында акчаларның иң чик күләме агымдагы финанс елында жирлек бюджеты кытлыгын финанслауга һәм жирлек бюджетының бурыч йөкләмэләрен каплауга жибәрелә торган суммадан артмаска тиеш.

3. Жирлекнең чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль алынмалары программасы жирлекнең барлык эчке алынмалары исемлегеннән гыйбарәт, алар, бурычның төп суммасын, һәр заем буенча түләүгә жибәрелә торган акчаларның күләмен һәм күләмен күрсәтеп, жирлекнең эчке алынмалары исемлегеннән гыйбарәт. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекне үзләштерү программасы чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карарга кушымта булып тора.

23 статья. Муниципаль алынмаларның чик күләме

1. Тиешле финанс елына муниципаль алынмалар алуның иң чик күләме дигәндә тиешле финанс елына муниципаль эчке һәм тышкы алынмалар программалары буенча жирлек бюджетына акчалар жәлеп итүнең жыелма күләме аңлашыла.

2. Жирлек бюджетына акчалар жәлеп итү күләмнәре чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке һәм тышкы алынмалар программалары белән билгеләнә, һәм тиешле финанс елында акчалар жәлеп итүнең гомуми суммасы жирлек бюджеты кытлыгын финанслауга жибәрелә торган акчаларның гомуми суммасыннан һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103 һәм 104 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып, жирлек Советы карары белән тиешле финанс елына расланган « КОДАШ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ » муниципаль берәмлегенә бурыч йөкләмәләрен каплау күләмнәреннән артмаска тиеш.

3. « Кодаш авыл жирлегенә » муниципаль берәмлеге хисаплы финанс елында алынган акчаларның гомуми суммасы жирле бюджет кытлыгын финанслауга юнәлдерелгән акчаларның гомуми суммасыннан һәм « Кодаш авыл жирлегенә » муниципаль берәмлегенә хисап финанс елы йомгалары буенча түләп бетерү күләмнәреннән артып киткән очракта, жирле бюджетның күрсәтелгән арттырылган суммасында жирле бюджетның калган акчалары күләме агымдагы финанс елына исәпләнгән акчаларның чик күләмен киметеп, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 96 статьясында каралган максатларга юнәлдерелгә тиеш.

24 статья. Муниципаль эчке бурычның югары чикләре һәм жирлекнең бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләренә чик күрсәткечләре

1. Жирлек бюджеты турындагы карар белән чираттагы финанс елыннан һәм план чорыннан ел саен килүче елның 1 гыйнварына (чираттагы финанс елыннан соң килүче елның 1 гыйнварына), шул исәптән Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр буенча бурычның иң югары чиген күрсәтеп, муниципаль эчке бурычның өске чикләре билгеләнә.

2. Муниципаль эчке бурычның югары чикләре әлеге статьяның 3 пунктларында билгеләнгән чикләүләренә үтәгәндә билгеләнә.

3. Муниципаль бурыч күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) жирлек бюджеты турындагы карар белән расланган, түләүсез керемнәренә расланган күләмен һәм (яисә) физик затлар керемнәренә

салымнан түлүүлэрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәрен исәпкә алмыйча, жирле бюджет керемнәренең гомуми күләмнен артмаска тиеш.

4. Муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү чыгымнары күләме түбәндәге таләпләрне үтәгәндә жирлек бюджеты турындагы карар белән раслана:

1) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) муниципаль бурычка хезмәт күрсәтүгә чыгымнар күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) район бюджеты турындагы карар белән расланган бюджет чыгымнарының гомуми күләменә 10 процентыннан артмаска тиеш, моңа Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелә торган субвенцияләр исәбеннән башкарыла торган чыгымнар күләме керми;

2) чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) район бюджеты турында карар белән расланган чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) һәм Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан гомуми салым, салым булмаган керемнәренә гомуми күләменә (чираттагы финанс елына) еллык суммасы (күрсәтелгән нисбәтне исәпләгәндә, ел саен финанс елы һәм план чорыннан соң бурычларны вакытыннан алда каплауга жиберелә торган түлүүләр суммасы исәпкә алынмаска тиеш.

25 статья. Муниципаль эчке алынмалар программасы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке алынмалар программасы чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) гамәлгә ашырыла торган һәм (яисә) кире кайтарыла торган тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль эчке алынмалар исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль эчке алынмалар программасы белән түбәндәгеләр билгеләнә:

1) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында), тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль эчке үзләштерүләренә башкарганда барлыкка килә торган бурычларны каплауның иң чик сроклары һәм жирлек бюджетына акчалар жәлеп итү күләмнәре;

2) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча каплау күләмнәре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке алынмалар программасы чираттагы финанс елына һәм план чорына тиешле бюджет турындагы карарга кушымта булып тора (чираттагы финанс елы).

4. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105 статьясы нигезендә муниципаль эчке бурыч үткәрү муниципаль эчке алынмалар программасында чагылмый.

26 статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләренә урнаштыруның иң чик күләмнәре

1. Номиналь бәя буенча муниципаль кыйммәтле кәгазьләренә чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елына (чираттагы финанс елына) урнаштыруның иң чик күләмнәре жирлек Советының бюджет турындагы карары белән билгеләнгән муниципаль эчке бурычының өске чикләре нигезендә жирлек Советы тарафыннан тиешенчә билгеләнә.

2. Муниципаль кыйммэтле кәгазьләр Эмитенты булып жирлек уставына муниципаль алынмаларны гамәлгә ашыру хокукы бирелгән жирле администрация чыга.

3. Жирлек тарафыннан чыгарылырга мөмкин булган муниципаль кыйммэтле кәгазьләрнең төрлөрө, аларның эмиссия һәм мөрәжәгать итү тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

27 статья. Муниципаль гарантияләр бирү

1. Муниципаль гарантия - гарантиядә каралган вакыйга (гарантияле очрак) барлыкка килгәндә, шәһәр (гарант) гарантиядә каралган гарантия (бенефициар) түлгәндә, аның язма таләбе буенча, жирлек бюджеты акчалары исәбеннән билгеләнгән акчалата сумманы, басым ясала торган гарант шартларына туры китереп, аның бенефициар алдындагы йөкләмәләрен үтәгән өчен өченче зат (принцип) тарафыннан җавап бирергә тиеш булган бурыч йөкләмәләре төре.

2. «Кодаш авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге исемнән муниципаль гарантияләр башкарма комитет тарафыннан жирлек Советы карарында күрсәтелгән муниципаль гарантияләрнең гомуми суммасы чикләрендә бирелә.

3. Муниципаль гарантия түбәндәгеләрне тәмин итәргә мөмкин: 1) бенефициар (төп йөкләмәләр) алдында аның принципал алдындагы йөкләмәләрен тиешенчә үтәү; 2) коммерциячел булмаган характердагы гарантияле очрак килеп туганда барлыкка килгән зыянны каплау. Муниципаль гарантия инде барлыкка килгән йөкләмәләргә дә, киләчәктә барлыкка килчәк йөкләмәләргә дә тәмин итү өчен бирелергә мөмкин. Муниципаль гарантия Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләре нигезендә һәм жирлек Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә бирелә.

4. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр бирелергә һәм үтәлергә тиешле исемлектән гыйбарәт, анда түбәндәгеләр күрсәтелә:

- 1) гарантияләрнең гомуми күләме;
- 2) гарантия күләмен һәр максат буенча күрсәтеп, гарантия максатларын;
- 3) принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукы булу яисә булмау;
- 4) мөмкин булган гарантия очраklары буенча гарантияләргә үтәүгә чираттагы финанс елында каралган бюджет ассигнованиеләренә гомуми күләме. Муниципаль гарантия муниципаль гарантия белән тәмин ителә торган йөкләмәләр күрсәтелгән валютада бирелә һәм башкарыла.

Күрсәтелгән гарантияләр аларны Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы составында раслаган очракта гына гамәлгә ашырылырга тиеш.

Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы жирлек бюджеты турындагы карарга кушымта булып тора.

28 статья. Муниципаль гарантияләр

1. Муниципаль гарантия шартнамәдән яисә башка килешүдән (төп йөкләмәләрдән) барлыкка килгән бенефициар алдында аның акчалата йөкләмәләрен тиешенчә үтәүне тәмин итә.

2. Муниципаль гарантия принципал йөкләмәләрен вакытыннан алда үтәүне тәмин итми, шул исәптән аларны вакытыннан алда башкару йә бурычларны үтәү

срогы якынлашып килүче дип саналган вакыйгаларны (хәлләрне) вакытыннан алда үтәүне тәмин итми.

3. Муниципаль гарантиянең язма рәвешле мәжбүри.

4. Муниципаль гарантия төп йөкләмәләр суммасы күрсәтелгән валютада бирелә һәм башкарыла.

5. Муниципаль гарантия буенча гарант гарантия суммасы чикләрендә үз тәмин иткән йөкләмә буенча субсидия җаваплылыгына ия. 6. Муниципаль гарантиядә түбәндәгеләр күрсәтелә:

1) гарант исеме (тиешле гавами-хокукый белем - район) һәм гарант исемнән гарантия биргән орган исеме; 2) бенефициарның исеме;

3) принципал исеме;

4) гарантия бирелә торган йөкләмә (исеме, бәяләмә датасы һәм номеры (ул булганда), төп йөкләмәнең гамәлдә булу срогы яисә аның буенча йөкләмәләрне үтәү срогы, якларның исемнәре, төп йөкләмәләрнең башка житди шартлары күрсәтелә);

5) гарантия буенча гарант йөкләмәләре күләме һәм гарантиянең иң чик суммасы;

6) гарантия бирү нигезләре;

7) гарантиянең үз көченә керү датасы яисә гарантия үз көченә керә торган вакыйга (шарт);

8) гарантиянең гамәлдә булу вакыты;

9) гарантияле очракны билгеләү, гарантия үтәү турында бенефициарның таләпләрен күрсәтү срогы һәм тәртибе;

10) гарантияне чакыртып алу нигезләре;

11) гарантия буенча гарант тарафыннан йөкләмәләрне башкару тәртибе;

12) гарантия суммасын тулы күләмдә яисә гарантия үтәгәндә, үтәгәндә (башка нигезләрдә туктатылганда) тулы күләмдә яисә гарантия белән тәмин ителгән принципалның йөкләмәләренен нинди дә булса өлешендә һәм гарантиядә билгеләнгән башка очракларда киметү нигезләре;

13) гарантияне туктату нигезләре;

14) гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка үзгәртелә алмаган төп йөкләмәләр шартлары;

15) муниципаль гарантия буенча бенефициар гаранты тарафыннан түләнгән акчаларны кайтару принцибына гарант таләбе булу яисә булмау (принципалга, регресска гарантның регресс таләбе);

16) гарантиянең башка шартлары, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында, гарантның норматив хокукый актларында, гарант исемнән гарантияне бирүче орган актларында билгеләнгән белешмәләр.

7. Гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукын күздә тотмаган муниципаль гарантия бары тик хужалык жәмгыяте йөкләмәләре буенча гына бирелергә мөмкин, акцияләренен 100 проценты (өлешләре) муниципаль гарантияне бирә торган районга караган муниципаль гарантия, ул муниципаль гарантияне бирә торган район милкендә. Нигезен тулысынча яисә өлешчә хосусыйлаштырган очракта, мондый муниципаль гарантия принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукы белән бирелгән дип санала һәм жирлекнең жирле администрациясе актларында билгеләнгән срокта Россия Федерациясе Бюджет кодексының 115³ статьясы һәм Россия Федерациясе гражданлык законнары таләпләренә туры килә торган, гарантиянең тулы күләмендә яисә нинди дә булса өлешендә үтәлүгә бәйле

рәвештә барлыкка килә торган принципалга карата гарантның регресс таләбе таләбен канәгатьләндерү буенча принципалның үтәлешен тәэмин итү бурычы барлыкка килә. Күрсәтелгән тәэмин итүне тапшырганчы муниципаль гарантияне үтәү рөхсәт ителми.

8. Муниципаль гарантиянең үз көченә керүе календарь дата белән яисә гарантиядә күрсәтелгән билгеле бер вакыйга (шартлар) житү белән билгеләнә. 9. Бенефициарның алдан язмача ризалыгыннан башка муниципаль гарантия шартларын үзгәртсә хокуксыз.

10. Гарантка карата таләпнең муниципаль гарантия буенча кабул ителгән бенефициары, күрсәтелгән хокукларны, муниципаль гарантия белән тәэмин ителә торган принципал (эмитент) йөкләмәләрен үтәү, облигациягә хокукларны яңа хужага (сатып алуыга) күчүгә бәйле рәвештә, кыйммәтле кәгазьләр турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшыру (күчү) керми, гарантның алдан язма ризалыгыннан башка (башка нигезләр буенча) тапшырыла алмый.

11. Муниципаль гарантия гарантиядә күрсәтелгән очракларда һәм нигезләрдә гарант тарафыннан (шул исәптән әлеге статьяның 6 пунктындагы 14 пунктчасында күрсәтелгән төп йөкләмәләр гарантның алдан язма ризалыгыннан башка үзгәртелгән очракта), шулай ук әлеге статьяның 7 пунктында һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының 115³ статьясындагы 5 пунктында билгеләнгән бурычны үтәмәгән очракта да) чакыртып алына.

12. Муниципаль гарантия буенча акча түләү турындагы бенефициарның таләбе (гарантияне башкару турындагы бенефициарның таләбе) гарантия белән билгеләнгән очракта гына (гарантияле очрак барлыкка килгәндә) гарантка белдерелергә мөмкин. Гарантия үтәлеше турында бенефициарның таләпләре гарантиядә билгеләнгән тәртиптә язма рәвештә гарантка гарантиядә күрсәтелгән документлар белән күрсәтелергә тиеш.

13. Бенефициар муниципаль гарантия һәм муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән сроктан иртәрәк гарантияне үтәү турындагы таләпләрне, шул исәптән, йөкләмә гарантияләре белән тәэмин ителгән гарантияләрне үтәү срогы якынлашып килүче дип саналган вакыйгалар (хәлләр) килеп чыккан очракта, күрсәтергә хокуксыз.

14. Гарант гарантияне үтәү турында бенефициар таләбе куелу турында принципалга хәбәр итәргә һәм таләпнең күчermәсен принципалга тапшырырга тиеш.

15. Гарант муниципаль гарантиядә билгеләнгән вакытта күрсәтелгән таләпкә кушымта итеп бирелгән документлар белән гарантияне үтәү турындагы бенефициарның таләбен нигезләү предметына һәм таләп гарантиясе шартларына һәм аңа кушып бирелгән документларга туры килү-килмәвен карарга тиеш.

16. Гарантияне башкару турында бенефициарның һәм аңа кушымта итеп бирелгән документларның таләпләре нигезсез һәм (яисә) тиешле гарантияләр шартларына туры килми дип таныла һәм гарант бенефициарның түбәндәге очракларда таләпләрен канәгатьләндерүдән баш тарта:

1) таләп һәм (яисә) аңа кушымта итеп бирелгән документлар гарантия (гарантиянең гамәлдә булу срогы) бирелгән вакыт тәмамлангандан соң гарантка күрсәтелгән;

2) таләп һәм (яисә) аңа кушымта итеп бирелгән документлар билгеләнгән гарантияне бозып гарантка күрсәтелгән;

3) таләп һәм (яисә) аңа кушымта итеп бирелгән документлар гарантия шартларына туры килми;

4) бенефициар принципал һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан тәкъдим ителгән принципал гарантияләре белән тәмин ителгән йөкләмәләргә тиешенчә үтәүне баш тарткан;

5) әлеге статьяның 7 пунктында һәм Россия Федерациясә Бюджет кодексының 115³ статьясындагы 6 пунктында билгеләнгән очрақларда;

6) гарантиядә билгеләнгән башка очрақларда.

17. Муниципаль гарантияне һәм (яисә) аңа кушымта итеп бирелгән документларны башкару турындагы бенефициар таләбе муниципаль гарантиянең нигезләнмәгән һәм (яисә) тиешле шартларына туры килми дип танылган очрақта, гарант бенефициарга аның таләбен канәгатьләндерүдән баш тарту турында хәбәр итәргә тиеш.

18. Гарант, принципалны күз алдына китерергә мөмкин булган бәхәс бенефициары таләпләренә каршы торырга хокуклы. Гарант хәтта принципал алардан баш тарткан яки үз бурычын таныган очрақта да каршы килү мәгълүматларына хокукны югалтмый.

19. Гарантиянең һәм аңа кушымта итеп бирелгән документларның үтәлеше турында бенефициар таләбе расланган очрақта, гарант гарантиядә билгеләнгән срокта гарантия буенча йөкләмәне үтәргә тиеш.

20. Муниципаль гарантия белән каралган бенефициар алдында гарантның йөкләмәсе гарантия белән тәмин ителгән принципалның вакыты чыккан йөкләмәләргә күләмдә, әмма гарантия суммасыннан артмаган күләмдә акча түләү белән чикләнә.

21. Муниципаль гарантия буенча бенефициар алдында гарантны билгеләү туктатыла:

1) гарантиядә билгеләнгән күләмдә бенефициар гарантиясен түләп;

2) ул бирелгән (гарантиянең гамәлдә булу вакыты) гарантиядә билгеләнгән вакыт узгач;

3) гарантия белән тәмин ителгән принципалның принципалга һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан үтәлгән очрақта йә күрсәтелгән йөкләмәләргә башка нигезләр буенча туктаткан очрақта (бенефициар тарафыннан күрсәтелгән гарантка һәм (яисә) судка гарантияне үтәү турындагы таләпнең булуына карамастан);

4) бенефициарның гарантия буенча үз хокукларыннан баш тартуы нәтижәсендә, аның гарантына һәм (яисә) гарантия буенча аның йөкләмәләренән гарантны азат итү турында язма гаризасын кире кайтару юлы белән, мондый гарантия буенча бенефициарларның фактта булмавы һәм киләчәктә алар барлыкка килү өчен нигезләр булмау шартларында, Россия Федерациясә Бюджет кодексының 115¹ статьясында каралган гарантка кире кайту нәтижәсендә;

5) гарантия бирелгән принципалның йөкләмәсе билгеләнгән вакытта барлыкка килмәсә;

6) бенефициар гарантка һәм (яисә) судка гарантия үтәү турындагы гарантка таләпне белдергәннән соң (шул исәптән принципалны бетерү белән бәйле рәвештә һәм (яисә) бенефициарны һәм (яисә) бенефициарны юкка чыгаруга бәйле рәвештә) төп йөкләмәне туктатып яисә аны гамәлдә булмаган килешү дип тану;

7) бенефициар белән башка затка бирелгән очрақта яисә бенефициарның гарантия, хокуклар һәм (яисә) бурычларның гарантия буенча гарантка карата таләпләренә, гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка (күрсәтелгән

хокуктарны (хокуктарны һәм бурычларны) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә облигациягә хокуктарның яңа хужасына (сатып алучыга) күчүгә, гарантия белән тәмин ителә торган принципалның (эмитентның) йөкләмәләрен үтәүгә бәйлә рәвештә, кыйммәтле кәгазьләр турындагы таләпне (хокуктарны һәм бурычларны) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырудан (күчүдән) тыш) тыш);

8) принципал белән башка затка тапшырылган яисә хокуктар һәм (яисә) бурыч (бурыч) принципалына караган башка нигезләр буенча гарантның алдан язмача ризалыгынан башка, төп йөкләмәләр буенча икенче затка күчкән очракта;

9) гарантияне гарантиядә күрсәтелгән очрактарда һәм нигезләрдә чакыртып алу нәтижәсендә;

10) гарантиядә билгеләнгән башка очрактарда.

22. Аның буенча гарант йөкләмәләре туктатылганнан соң, бенефициар белән гарантия тоту күрсәтелгән гарантия буенча нинди дә булса хокуктар бенефициары өчен сакланмый.

23. Муниципаль гарантияне туктату турында билгеле булган гарант бу хакта бенефициарга һәм принципалга хәбәр итәргә тиеш.

Муниципаль гарантияне бәяләүгә яки туктатуга китерерлек хәлләр барлыкка килү турында билгеле булган Бенефициар һәм принципал бу турыда гарантка хәбәр итәргә тиеш.

24. Әгәр муниципаль гарантияне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукын барлыкка китерсә йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуктары гарантына бирелсә, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет дефицитын финанслау чыганактарында исәпкә алына, ә мондый муниципаль гарантия буенча йөкләмәләргә үтәү бюджет кредиты бирү буларак чагыла.

25. Әгәр муниципаль гарантияне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукын барлыкка китермәсә йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуктары гарантына бирелүгә бәйлә булмаса, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет чыгымнарында исәпкә алына.

26. Гарантка гарант тарафыннан тулы күләмдә яисә гарантия буенча йөкләмәләргә нинди дә булса өлешендә түләнгән, яисә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуктары гарантка бирелгән хокуктарны үтәү тәртибендә түләнгән акчаларны регресс тәртибендә кайтару исәбенә алынган акчалата чаралар бюджет кредитларын кире кайтару буларак чагылдырыла.

27. Муниципаль гарантияләр белән тәмин ителә торган кредитлар һәм заемнар максатчан булырга тиеш.

28. Муниципаль гарантия белән тәмин ителгән кредит (заем) акчаларыннан максатчан файдаланмау факты ачыкланган очракта, муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән йөкләмәләргә үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән очракта, принципал һәм бенефициар Россия Федерациясе законнары, муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән җаваплы була.

29. Бенефициарлар билгеле булмаган затлар даирәсе булган йөкләмәләргә тәмин итүгә бирелә торган муниципаль гарантиянең үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнә.

30. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмиссиясе нәтижәсендә барлыкка килгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бирү һәм үтәү үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнә. 31. Муниципаль гарантияләр бирү тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет коды һәм аның нигезендә кабул ителгән әлеге карар белән билгеләнә.

2 бүлек. БЮДЖЕТ ТӨЗҮ ҺӘМ КАРАУ

31 статья. Жирлек бюджеты проектының төзү нигезләре

1. Жирлек бюджеты проекты чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү максатларында жирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразы нигезендә төзелә.

2. Жирлек бюджеты проектының төзү - башкарма комитетның аерым бер өстенлеге. Жирлек бюджеты проектының төзү тәртибе һәм сроклары, Россия Федерациясе Бюджет кодексында, жирлек уставында һәм жирлек Советы карарларында билгеләнгән таләпләрне үтәп, башкарма комитет тарафыннан билгеләнә.

3. Жирлек бюджеты проектының чираттагы финанс елына һәм план чорына төзегәндә депутатларның чираттагы финанс елында яисә план чорында жирлек үсеше өчен мөһим социаль-икътисадый әһәмияткә ия чаралар хисабына финанслау буенча тәкъдимнәре исәпкә алына.

Депутатның тәкъдимнәре язма рәвештә Финанс-бюджет палатасына агымдагы елның 20 июленнән дә соңга калмыйча жиберелә. Депутат тәкъдимнәре булган хатта объектны яисә финанслауны таләп итә торган чараны, финанслауның кирәклеген нигезләүне һәм тәкъдимне гамәлгә ашыруга күздә тотыла торган чыгымнар суммасын күрсәтергә тиеш.

4. Жирлек бюджеты проекты муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә гавами тыңлауларда фикер алышырга тиеш. Ачык тыңлаулар нәтижәләре буенча, финанс-бюджет палатасы жирлек бюджеты проектының эшләп бетерә торган тәкъдимнәр эшләнә.

32 статья. Жирлек бюджеты проектының төзү өчен кирәкле белешмәләр

1. Жирлек бюджеты проектының үз вакытында һәм сыйфатлы төзү максатларында финанс-бюджет палатасы башка финанс органнарыннан, шулай ук дәүләт хакимиятенен башка органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан кирәкле белешмәләр алырга хокуклы.

2. Бюджет проектының төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

1) Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган Россия Федерациясе Федераль Собраниесенә Россия Федерациясе Президенты юлламасы нигезләмәләре;

2) Татарстан Республикасында бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган Татарстан Республикасы Президентының Татарстан Республикасы Дәүләт Советына Юлламасы нигезләмәләре;

3) бюджет сәясәтенен төп юнәлешләре һәм салым сәясәтенен төп юнәлешләре;

4) жирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразы; 5) озак сроклы чорга бюджет фаразы (бюджет фаразы проекты, бюджет фаразы проекты);

б) муниципаль программалар (муниципаль программалар проектлары, күрсәтелгән программаларны үзгәртү проектлары).

33 статья. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы

1. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы кимендә өч елга эзерләнә.

2. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы ел саен башкарма комитетта билгеләнгән тәртиптә эзерләнә.

3. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы жирлек Советына бюджет проектын кертү турында карар кабул итү белән бер үк вакытта башкарма комитет тарафыннан карала.

4. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы план чоры параметрларын төгәлләштерү һәм план чорының икенче ел параметрларын өстәү юлы белән эшләнә.

Жирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразына аңлатма язуында фараз параметрларын нигезләү, шул исәптән аларны алдан фаразланган үзгәрешләрнең сәбәпләрен һәм факторларын күрсәтеп, элек расланган параметрлар белән чагыштыру китерелә.

5. Жирлек бюджеты проектын төзү яисә карау барышында жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразын үзгәртү жирлек бюджеты проектынның төп характеристикаларын үзгәртүгә китерә.

34 статья. Жирлекнең муниципаль программалары

1. Муниципаль программалар башкарма комитет тарафыннан раслана. Муниципаль программаларны гамәлгә ашыру сроклары башкарма комитет тарафыннан алар билгели торган тәртиптә билгеләнә. Муниципаль программаларны эшләү һәм күрсәтелгән программаларны формалаштыру һәм гамәлгә ашыру турында карарлар кабул итү тәртибе башкарма комитетның норматив хокукый акты белән билгеләнә.

2. Муниципаль программаларны гамәлгә ашыруны финанс ягыннан тәмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләме, программаны раслаган башкарма комитетның муниципаль хокукый акты нигезендә, бюджет чыгымнарының һәр программасы (ярдәмче программасы) буенча бюджет чыгымнарының ведомство структурасы составында жирлек бюджеты турында карар белән раслана.

Чираттагы финанс елыннан башлап финанслауга тәкъдим ителә торган муниципаль программалар, шулай ук элек расланган муниципаль программаларга үзгәрешләр башкарма комитет билгеләгән срокларда расланырга тиеш.

Жирлек Советы жирлек Советының норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә муниципаль программалар проектларын һәм муниципаль программаларга үзгәрешләр кертү турындагы тәкъдимнәрне карауны гамәлгә ашырырга хокуклы.

Муниципаль программалар жирлек Советы карары нигезендә жирлек бюджеты турындагы карар үз көченә керткән көннән алып ике айдан да соңга калмыйча китерелергә тиеш.

3. Һәр муниципаль программа буенча ел саен аны гамәлгә ашыруның нәтижелелеген бәяләү уздырыла. Күрсәтелгән бәяләүне үткәрү тәртибе һәм аның критерийлары башкарма комитет тарафыннан билгеләнә.

Күрсәтелгән бәяләү нәтижеләре буенча башкарма комитет тарафыннан элек расланган муниципаль программаның чираттагы финанс елыннан башлап туктату

яисә үзгәртү кирәклегә турында, шул исәптән муниципаль программаны гамәлгә ашыруны финанс белән тәмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләмен үзгәртү кирәклегә хакында карар кабул ителергә мөмкин

4. Шәһәр бюджетында башкарма комитетта билгеләнгән тәртиптә эшләнә, раслана һәм гамәлгә ашырыла торган программаларны гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре күздә тотылырга мөмкин.

35 статья. Жирлек бюджеты турында карар проектында карау һәм раслау өчен бирелә торган күрсәткечләрнең составы

1. Жирлек Советының жирлек бюджеты турындагы карарында бюджет керемнәренә гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты) керә торган бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш.

2. Бюджет турындагы карар белән түбәндәгеләр билгеләнә: бюджет керемнәренә баш администраторлары исемлегә; бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarының баш администраторлары исемлегә;

бюджет ассигнованиеләрен чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджетлар чыгымнары классификациясенә бүлекләре,

бүлекчәләре, максатчан статьялары, чыгымнар төрләре төркемнәре буенча бүлү;

бюджет ассигнованиеләрен шәһәр бюджеты акчаларын баш урнаштыручылар, бүлекләр, бүлекчәләр, максатчан маддәләр, чыгымнар төрләре төркемнәре буенча чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнары классификациясен бүлү;

гавами норматив йөкләмәләренә үтәүгә жибәрелә торган бюджет ассигнованиеләренә гомуми күләме;

чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

чираттагы финанс елына һәм план чорының беренче елына бюджет расланган (расланган) чыгымнарның гомуми күләме бюджет чыгымнарының гомуми күләменә кимендә 2,5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елында бюджет чыгымнарының гомуми күләменә кимендә биш проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча) расланган (бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча);

чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы;

елның 1 гыйнварына, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел килүче, муниципаль эчке бурычның югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтеләп;

тиешенчә Россия Федерациясә Бюджет кодексында, жирлек Советы карарларында билгеләнгән жирлек бюджетының башка күрсәткечләре.

3. Жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы күрсәткечләрен үзгәртү расланган бюджет ассигнованиеләрен арттыру яисә кыскарту йә бюджет ассигнованиеләре чыгымнарының ведомство структурасына өстәмә максатчан

маддэлэр һәм (яисэ) бюджет чыгымнары төрлөре буенча бюджет ассигнованиеләре чыгымнарының ведомство структурасына кертү юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Жирлек Советы карары белән жирлек бюджеты турында карар нигезендә бюджет керемнәреннән бюджет чыгымнарының тиешле бюджет ассигнованиеләреннән һәм (яисэ) бюджет чыгымнарының гомуми күләмнән тыш билгеләнгән максатларга чираттагы финанс елыннан башлап кертеләргә (бюджетта чагылыш табарга) тәкъдим ителә торган аерым төр салым булмаган керемнәр буенча файдалану каралырга мөмкин.

3 бүлек. БЮДЖЕТНЫ КАРАУ ҺӘМ РАСЛАУ

36 статья. Жирлек бюджеты турындагы карар проектын жирлек Советы каравына кертү

1. Жирлек бюджеты турында карар проекты башкарма комитет тарафыннан жирлек Советы карарларында билгеләнгән срокларда, әмма агымдагы елның 15 ноябреннән дә соңга калмыйча түбәндәге документлар һәм материаллар белән бергә кертелә:

1) бюджет сәясәтенең төп юнәлешләре һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

2) агымдагы финанс елның узган чорында жирлекнең социаль-иқтисадый үсешенә яқынча йомгаклар һәм агымдагы финанс елында жирлекнең социаль-иқтисадый үсешенең көтелгән нәтижәләре;

3) жирлекнең социаль-иқтисадый үсеш фаразы;

4) жирлекнең берләштерелгән бюджетының чираттагы финанс елына һәм план чорына төп характеристикаларын фаразлау (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты));

5) бюджет проектына аңлатма язуы;

6) чираттагы финанс елыннан (чираттагы финанс елы һәм план чорының елдан-ел) килүче елның 1 гыйнварына муниципаль бурычның өске чиге;

7) агымдагы финанс елына бюджетның көтелгән үтәлешен бәяләү;

8) жирлек Советы, Контроль-хисап палатасы тарафыннан тәкъдим ителгән әлеге органнарның күрсәтелгән бюджет сметалары проектлары, күрсәтелгән бюджет сметаларына карата Финанс-бюджет палатасы белән каршылыклар барлыкка килгән очракта бирелә;

9) башка материаллар.

Бюджет турында карар проектына бюджет ассигнованиеләрен муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программада каралмаган юнәлешләре буенча бүлү бюджеты турында карар кабул ителгән очракта, муниципаль программалар паспорты бирелә.

Бюджет турында карар проектында бюджет чыгымнары классификациясенә бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү кушымтасы булмаса, бюджет чыгымнары классификациясенә бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү белән кушымта бюджет турындагы карар проектына кушымталар составына кертелә.

37 статья. Жирлек бюджеты турындагы карар проектын карау һәм аны раслау тәртибе

1. Чираттагы финанс елына бюджет турында карар проектын кертелгән көннән алып бер эш көне эчендә муниципаль берәмлек башлыгы аны экспертиза уздыру өчен контроль-хисап палатасына жиберә.

2. Контроль-хисап палатасы 5 эш көне эчендә, ачыкланган очракта, әлеге проектын кимчелекләрен күрсәтеп, бюджет турында карар проектын турында бәяләмә әзерли. Контроль-хисап палатасының бәяләмәсе жирлек бюджеты турындагы карар проектына төзәтмәләр әзерләгәндә исәпкә алына.

3. Жирлек Советы Рәисе Контроль-хисап палатасы бәяләмәсе нигезендә жирлек советы тарафыннан каралуга жирлек бюджеты турында йә аны эшләп бетерүгә кайтару турында карар кабул итә.

Барлык кирәкле документлар һәм материаллар белән жирлек бюджеты турында карар проектын башкарма комитет тарафыннан, эшләп бетерүгә керешкәннән соң биш эш көне эчендә, жирлек Советына тапшырылырга тиеш.

4. Жирлек советы жирлек бюджеты турындагы карар проектын бер укылышта карый.

5. Бюджет проектын алга таба гавами тыңлаулар уздыру максатларында халыкка игълан ителергә (бастырып чыгарылырга) һәм рәсми порталда урнаштырылырга тиеш.

6. Проектның гавами тыңлаулар процедурасын үткәргәннән соң жирлек бюджеты турында карар бер укылышта жирлек советы тарафыннан карала һәм тәмам кабул ителә. 7. Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән чираттагы финанс елына жирлек бюджеты турындагы карар 20 декабрьдән дә соңга калмыйча муниципаль берәмлек башлыгына имза салу һәм халыкка житкерү (бастырып чыгару) өчен жиберелә.

7. Жирлек советы кабул иткән жирлек бюджеты турында карар чираттагы финанс елына 20 декабрьдән дә соңга калмыйча имза салу һәм халыкка житкерү (бастырып чыгару) өчен муниципаль берәмлек башлыгына жиберелә.

8. Жирлек Советының жирлек бюджеты турындагы карары чираттагы финанс елның 1 гыйнварыннан үз көченә керә.

9. Жирлек Советының жирлек бюджеты турындагы карары ағымдагы финанс елы башыннан үз көченә кермәгән очракта:

1) финанс-бюджет палатасы бюджет акчаларын баш бүлүчегә ай саен бюджет ассигнованиеләрен һәм бюджет йөкләмәләре лимитларын бюджет ассигнованиеләренә уникальчә өлешенә бер өлешеннән һәм хисап финанс елында бюджет йөкләмәләре лимитыннан артмаган күләмдә житкерергә хокуклы;

2) жирлек Советының жирлек бюджеты турындагы карары белән билгеләнә торган башка күрсәткечләр жирлек Советының хисап финанс елына бюджеты турындагы карары белән билгеләнгән күләмнәрдә (нормативларда) һәм тәртиптә кулланыла;

3) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бюджетара трансфертларны бүлү һәм бирү тәртибе хисап финанс елына билгеләнгән рәвештә саклана.

10. Әгәр жирлек Советының финанс елы башланганнан соң өч ай узгач үз көченә кермәгән булса, Финанс-бюджет палатасы әлеге статьяның 9 өлешендә билгеләнгән шартларны үтәгәндә бюджет үтәлешен оештыра.

Шул ук вакытта финанс-бюджет палатасының хакы юк:

1) бюджет йөкләмәләре лимитларын һәм бюджет ассигнованиеләрен Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән юридик һәм физик затларга бюджет инвестицияләренә һәм субсидияләр бирү;

2) бюджет кредитлары бирергә;

3) кварталга исәпләгәндә алдагы финанс елына хисапланган акчаларның сизгездән артык күләме күләмендә алынмаларны гамәлгә ашырырга;

4) резерв фондларын формалаштырырга. Әлеге статьяның 9 һәм 10 өлешләрендә күрсәтелгән чикләүләр гавами норматив йөкләмәләренә үтәүгә, муниципаль бурычка хезмәт күрсәтүгә һәм түләүгә бәйлә чыгымнарга кагылмый.

11. Әгәр жирлек Советының әлеге финанс елы башланганнан соң жирлек бюджеты турындагы карары үз көченә керсә һәм күрсәтелгән карар үз көченә кәргән көнгә кадәр бюджетны үтәү әлеге статьяның 9 һәм 10 өлешләре нигезендә гамәлгә ашырылса, күрсәтелгән карар үз көченә кәргән көннән бер ай эчендә жирлек Советы карарын карауга һәм раслауга бюджет белән вакытлыча идарә итү чорында бюджет үтәлешен исәпкә алып, жирлек бюджеты турында жирлек Советы карарына үзгәрешләр кертү хакында карар проекты тапшыра.

Күрсәтелгән карар проекты тәкъдим ителгән көннән алып 15 көннән дә соңга калмыйча жирлек советы тарафыннан карала һәм раслана.

Әлеге статья, 2020 елга һәм 2021 һәм 2022 еллар план чорына бюджеттан башлап, район бюджетын төзөгәндә һәм үтәгәндә барлыкка килә торган хокук мөнәсәбәтләренә карата кулланыла.

4 бүлек. ИСЕЗНЕҢ БЮДЖЕТЫ

38 статья. Бюджетны үтәү нигезләре

1. Жирлек бюджетын үтәү башкарма комитет тарафыннан тәэмин ителә. Бюджет үтәлешен оештыру финанс-бюджет палатасына йөкләнә.

2. Бюджет касса бердәмлеге һәм чыгымнарның бирелгәнлеге нигезендә башкарыла.

3. «Кодаш авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегендә бюджетны казначылык белән үтәү билгеләнә.

39 статья. Жирлек бюджетының Жыелма бюджет язмасы

1. Жыелма бюджет язмасын төзү, раслау һәм аңа үзгәрешләр кертү тәртибе Финанс-бюджет палатасы житәкчесе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Жыелма бюджет язмасының расланган күрсәткечләре жирлек бюджеты турындагы жирлек Советы карарына туры килергә тиеш. Жирлек Советының жирлек бюджеты турында карарына үзгәрешләр кертү турында карар кабул ителгән очракта, Финанс-бюджет палатасы житәкчесе жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләренә раслай.

3. Бюджетны үтәү барышында жыелма бюджет язмасы күрсәткечләре бюджет турындагы карарга үзгәрешләр кертмичә генә финанс-бюджет палатасы житәкчесе карарлары нигезендә үзгәртелергә мөмкин:

1) гавами норматив йөкләмәләренә үтәү өчен бюджет ассигнованиеләре житмәгән очракта - жирлек Советы карары белән расланган бюджет ассигнованиеләренә гомуми күләмнен агымдагы финанс елында аларны үтәү өчен артыграк итеп;

2) бюджет акчаларының төп бүлүчеләре (алар буйсынуындагы бюджет учреждениеләре) составы яисә вәкаләтләре (функцияләре) үзгәргән очракта, Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан субвенцияләр исәбеннән жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны күздә тотучы законнар үз көченә кергәндә, жирлек бюджеты акчаларыннан, резерв фондлар акчаларыннан һәм расланган бюджет ассигнованиеләре составында башкача резервланган акчалардан файдалану, конкурс нигезендә бюджет акчаларын алучылар арасында бюджет ассигнованиеләрен бүлү һәм жирлек бюджетын бюджетын бюджетын үтәләше үзенчәлекләре белән бәйлә башка нигезләр буенча бюджет ассигнованиеләре күләме чикләрендә бюджет ассигнованиеләре бүлү күздә тотыла торган суд актларын үтәү;

3) агымдагы финанс елы һәм план чоры арасында бюджет ассигнованиеләре яңадан бүленгән очракта - жирлек Советының чираттагы финанс елына һәм план чорына каралган карары чикләрендә муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләмен һәм тиешле бүлекләр, бүлекчәләр, максатчан маддәләр, агымдагы финанс елына һәм план чорына чыгымнар төрләре буенча бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләмен тиешле финанс елына билгеләүче кешегә;

4) аерым бүлекләр, бүлекчәләр, максатчан статьялары һәм бюджет чыгымнары төрләре буенча бюджет ассигнованиеләре агымдагы финанс елында муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә бюджет ассигнованиеләрен куллану буенча экономия исәбеннән арткан очракта - агымдагы финанс елында бюджет акчаларының баш күрсәтмәсендә муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә каралган бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме чикләрендә, тиешле чыгымнар төре буенча бюджет ассигнованиеләре арту 10 проценттан артаган очракта;

5) Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә муниципаль бурычны реструктуризацияләү үткәрелгән очракта;

6) бюджет ассигнованиеләре бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары төрләре арасында кабат бүленгән очракта, тиешле финанс елына каралган бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме чикләрендә экономия барлыкка килгәндә.

Ведомство структурасы нигезендә расланган чыгымнар буенча жыелма бюджет язмасы күрсәткечләрен үзгәрткәндә, гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә һәм муниципаль бурычка хезмәт күрсәтүгә каралган бюджет ассигнованиеләрен киметү, бюджет турындагы карарга үзгәрешләр кертмичә башка бюджет ассигнованиеләрен арттыру өчен рөхсәт ителми;

7) максатчан билгеләнештәге субсидияләрне, субвенцияләрне һәм башка бюджетара трансфертларны бюджет турындагы карар белән расланган күләмнәрдән тыш алган очракта.

4. Чыгымнар буенча жыелма бюджет язмасының расланган күрсәткечләре бюджет акчаларын төп бүлүчеләргә чираттагы финанс елы башланганчы житкерелә.

5. Жыелма бюджет язмасына, бюджетның бердәм сетында калган акчалар белән идарә итү операцияләреннән тыш, жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары буенча бюджет ассигнованиеләре кертелә.

40 статья. Касс планы

1. касса планы дигәндә жирлек бюджетына касса кертемнәре фаразы һәм жирлек бюджетыннан агымдагы финанс елында касса түләүләре күздә тотыла. касса планында бюджетның бердәм счётында калган акчалар белән идарә итү операцияләрен гамәлгә ашыруга кулланыла торган акчаларның иң чик күләме билгеләнә.

2. Финанс-бюджет палатасы касса планын төзү һәм алып бару тәртибен, шулай ук бюджет акчаларын баш бүлүче, бюджет керемнәренә баш администраторы, бюджет дефицитын финанслау чыганакаларының баш администраторы тарафыннан касса планын төзү һәм алып бару өчен кирәкле белешмәләрне тапшыру составын һәм срокларын билгели.

Касса планын төзү һәм алып бару финанс-бюджет палатасы тарафыннан башкарыла.

41 статья. Жирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлеше Бюджетның керемнәр буенча үтәлеше түбәндәгеләрне күздә тотат:

Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән агымдагы финанс елында гамәлдә булган, Россия Федерациясе Бюджет кодексында, жирлек Советының Татарстан Республикасы бюджеты һәм башка законнары турындагы карары һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре, Федераль казначылык органнары счётлары һәм бюджетка башка кертемнәр нигезендә кабул ителгән жирлек Советының карарлар буенча бүленә торган Россия Федерациясе бюджет системасына салымнар, жыемнар һәм башка керемнәр бүлүдән жирлек бюджетының бердәм счётына күчерү;

артык бүленгән суммаларны күчерү, артык түләнгән яисә артык түләтелгән суммаларны кире кайтару, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар һәм артык түләтелгән суммаларга исәпләнгән процентлар суммалары;

Россия Федерациясе законнары нигезендә артык түләнгән яисә артык түләтелгән суммаларны исәпкә алу; администратор тарафыннан Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларына түләүләр керемнәрен төгәлләштерү;

Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирлек бюджетының бердәм счётыннан арттырылган яисә артык түләтелгән салымнар, жыемнар һәм бүтән түләүләргә кире кайтаруны (зачетны, төгәлләштерүне) башкару өчен кирәкле артык бүленгән суммаларны, акчаларны, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар һәм артык түләтелгән суммаларга исәпләнгән процентлар суммаларын Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирлек бюджетының бердәм счётыннан күчерү.

42 статья. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәлеше

1. Финанс-бюджет палатасы тарафыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләрен үтәгән килеш жирлек бюджетын үтәү тәртибе

2. Жирлек бюджетын чыгымнар буенча үтәү түбәндәгеләрне күздә тотат:

- 1) бюджет йөкләмәләрен кабул итү;
- 2) акчалата йөкләмәләргә раслау;
- 3) акчалата йөкләмәләр өчен түләүне санкцияләү;
- 4) акчалата йөкләмәләргә үтәүне раслау.

3. Бюджет акчаларын алуучы аңа кадәр житкерелгән бюджет йөкләмэләре лимитлары чикләрендә бюджет йөкләмэләрен ала. Бюджет акчаларын алуучы муниципаль контрактлар, физик һәм юридик затлар, индивидуаль эшкуарлар яисә Россия Федерациясе законнары, башка хокукый акт, килешү нигезендә бюджет йөкләмэләрен кабул итә.

4. Бюджет акчаларын алуучы жирлек бюджеты акчалары исәбеннән түләүне санкцияләү өчен кирәкле түләү һәм башка документлар нигезендә, ә оператив-эзләү чараларын үтәүгә бәйле очрактарда түләү документлары нигезендә акча йөкләмэләрен түләү бурычын раслый.

5. Акчалата йөкләмэләрне түләү (гавами норматив йөкләмәләр буенча акчалата йөкләмәләрдән тыш) бюджет йөкләмэләре лимитлары алуучыларга житкерелгән бюджет акчалары чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Ачык норматив йөкләмәләр буенча акчалата йөкләмэләрне түләү бюджет ассигнованиеләре бюджет акчаларын алуучыга житкерелгән чикләрдә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

6. Акчалата йөкләмэләрне үтәүне раслау жирлек бюджетының физик яисә юридик затлар, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары, халыкара хокук субъектлары файдасына бердәм счетыннан акчаларны исемлекләүне раслый торган түләү документлары нигезендә гамәлгә ашырыла, шулай ук бюджет акчаларын алуучыларның акчалата йөкләмэләрен үтәүне раслаучы башка документларны тикшерү.

43 статья. Бюджет язмасы

1. Төп бүлүчеләрнең (боеручыларның) бюджет язмаларын төзү һәм алып бару тәртибе, аларга үзгәрешләр кертүне дә керттеп, башкарма комитет тарафыннан билгеләнә.

Бюджет акчаларын баш бүлүчеләрнең бюджет язмалары жыелма бюджет язмасы белән расланган һәм бюджет йөкләмэләре лимитлары белән расланган бюджет ассигнованиеләре нигезендә төзелә.

Бюджет акчаларын бүлүчеләрнең бюджет язмалары бюджет ассигнованиеләре һәм аларга житкерелгән бюджет йөкләмэләре лимитлары нигезендә төзелә.

2. Бюджет язмасын раслау һәм аңа үзгәрешләр кертү бюджет акчаларын баш бүлүче (бүлүче) тарафыннан гамәлгә ашырыла. Чыгымнар буенча бюджет язмалары күрсәткечләре ведомство буйсынуындагы эш бирүчеләргә һәм бюджет акчаларын алуучыларга чираттагы финанс елы башланганчы житкерелә.

3. Бюджет язмаларын төзү һәм алып бару тәртибе бюджет акчаларын баш бүлүченең (күрсәтмә бирүченең) хокукын яисә бурычын чыгымнар төрләренең элементлары (ярдәмче төркемнәре һәм элементлары) кодлары буенча расланган күрсәткечләренә, шулай ук дәүләт идарәсе секторының операцияләр классификациясе кодларын төгәлләштерүне гамәлгә ашырырга мөмкин.

Бюджет акчалары баш урнаштыручының чыгымнары буенча бюджет язмасы белән расланган күрсәткечләренә жыелма бюджет язмасы күрсәткечләре нигезендә үзгәртү, жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертмичә генә рөхсәт ителми.

Бюджет акчаларын баш бүлүченең бюджет язмасы күрсәткечләре нигезендә бюджет акчалары бүлүченең чыгымнары буенча бюджет язмасы белән расланган

күрсәткечләрне бюджет акчалары баш бүлүченең бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертмичә генә үзгәртү бюджет акчаларын бүлүчегә рөхсәт ителми.

44 статья. Бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы буенча жирлек бюджетын үтәү

Бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы буенча бюджет ассигнованиеләре исәбеннән үтәлергә тиешле акчалата йөкләмәләр өчен түләүне санкцияләү башкарма комитетта билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

45 статья. Бюджет сметасы

1. Казна учреждениесенең бюджет сметасы Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгеләгән гомуми таләпләр нигезендә бюджет акчаларының баш күрсәтмәсендә билгеләнгән тәртиптә төзелә, раслана һәм алып барыла.

Бюджет акчаларын баш бүлүченең бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы казна учреждениесенең бюджет сметасы, жирле үзидарә органы тарафыннан әлеге орган житәкчесе тарафыннан раслана.

2. Казна учреждениесенең бюджет сметасының расланган күрсәткечләре ана кадәр житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитларына казна учреждениесе функцияләрен үтәүне тәмин итү буенча бюджет йөкләмәләрен кабул итүгә һәм (яисә) үтәүгә туры килергә тиеш.

Казна учреждениесенең бюджет сметасы дәүләт (муниципаль) ихтыяжларын тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алуларны гамәлгә ашыру өчен дәүләт (муниципаль) ихтыяжларын тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр закупкаларының план-графикларын формалаштырганда каралган сатып алуларны гамәлгә ашыру өчен дәүләт (муниципаль) ихтыяжларын кабул итүгә һәм (яисә) бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә раслана торган товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алуга бюджет йөкләмәләрен үтәүгә финанс белән тәмин итү күләмнәрен исәпкә алып төзелә.

Казна учреждениесенең бюджет сметасында казна учреждениесенең бюджет сметасын төзү һәм алып бару тәртибендә каралган башка күрсәткечләр өстәмә рәвештә расланырга тиеш.

Казна учреждениесенең бюджет сметасы күрсәткечләре, аның житәкчесе казна учреждениесенең бюджет сметасын раслау тәртибе нигезендә аны раслау хокукы бирелгән, бюджет йөкләмәләренең өстәлгән лимитлары чикләрендә, шулай ук бюджет йөкләмәләренең алынган лимитлары чикләрендә төгәлләштерелергә мөмкин.

46 статья. Финанслауның иң чик күләмнәре

1. Финанс-бюджет палатасында билгеләнгән тәртиптә жирлек бюджетын чыгымнар буенча үтәүне оештырганда агымдагы финанс елның тиешле чорында акчалата йөкләмәләр өчен түләүнең иң чик күләмен (финанслауның иң чик күләмнәрен) баш бүлүчегә, күрсәтмә бирүчегә һәм бюджет акчаларын алучыларга раслау һәм житкерү күздә тотылырга мөмкин.

2. Финанслауның иң чик күләмнәре тулаем алганда баш бүлүчегә, боерык бирүчегә һәм бюджет акчаларын алучыларга карата төп бүлүчеләрне, бюджет акчаларын алучыларны финанслауга гаризалар нигезендә, агымдагы финанс елы башыннан сизелерлек яисә квартал саен арта торган нәтижә белән билгеләнә.

47 статья. Бюджетны үтэгэндэ жирлек бюджеты турындагы карар белэн расланган керемнэрдэн файдалану

1. Жирлек бюджетын үтэгэндэ бюджет турындагы карар белэн расланган керемнэрнең гомуми күләменнән тыш фактта алынган керемнэр Финанс-бюджет палатасы тарафыннан агымдагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карарга муниципаль хисаплашуларны биләүгә, муниципаль бурычны каплауга, шулай ук, жыелма бюджет язмасында каралган күләмдә бюджет ассигнованиеләре башкарылмаган очракта, жирлек субъектының гавами норматив йөкләмәләрен үтәүгә үзгәрешләр кертмичә генә жиберелергә мөмкин.

2. Максатчан билгеләнеше булган физик һәм юридик затлардан, шул исәптән агымдагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карар белэн расланган бюджеттан тыш, фактта алынган Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән тәртиптә бюджетка керә торган субсидияләр, субвенцияләр, башка бюджетара трансфертлар һәм кире кайтарылмый торган керемнэр бюджет чыгымнарын арттыруга юнәлдерелә.

48 статья. Агымдагы финанс елын төгәлләү

Бюджетның үтәлеше буенча операцияләр 31 декабрьдә, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242 статьясындагы 2 пункттында күрсәтелгән операцияләрдән тыш, тәмамлана.

Агымдагы финанс елында бюджет үтәлеше операцияләрен төгәлләү Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләре нигезендә башкарма комитетта билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

5 бүлек. ТӨЗҮ, ТЫШКЫ ТИКШЕРҮ, КАРАУ ҺӘМ БЮДЖЕТ ХИСАПЛЫЛЫГЫН РАСЛАУ

49 статья. Бюджет исәпкә алуы, бюджет хисабы нигезләре һәм бюджет хисаплылыгын төзү

1. Бюджет исәбенә алуның һәм бюджет хисаплылыгының бердәм методологиясе һәм стандартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләренә ярашлы рәвештә Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнә.

2. Бюджет исәпкә алуы «Кодаш авыл жирлегә» муниципаль берәмлегенң финанс һәм финанс булмаган активларының һәм йөкләмәләренң торышы турында, шулай ук күрсәтелгән активларны һәм йөкләмәләрне үзгәртә торган операцияләр турында акчалата чагылышта мәгълүматны жыюның, теркәүнең һәм гомумиләштерүнең тәртипле системасыннан гыйбарәт.

Бюджет исәпкә алуы Россия Федерациясенң бюджет классификациясен үз эченә алган счетлар планы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Бюджет исәбе хисаплары планы һәм аны куллану буенча инструкция Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан раслана.

3. Бюджет хисаплылыгы түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- 1) бюджет үтәлеше турында хисап;
- 2) бюджет үтәлеше балансы;
- 3) эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында хисап;
- 4) акча чараларының хәрәкәте турында хисап;
- 5) аңлатма язуы.

4. Бюджет үтөлеше турында хисапта Россия Федерациясенең бюджет классификациясе нигезендә бюджет дефицитын финанслау керемнәре, чыгымнары һәм чыганакалары буенча бюджет үтөлеше турындагы күрсәткечләр бар.

5. Бюджет акчаларының баш бүлүчеләре, бюджет керемнәренең баш администраторлары, бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларының баш администраторлары (алга таба - бюджет акчаларының төп администраторлары) бюджет акчаларын алуучылар (бүлүчеләр), бюджет керемнәре администраторлары, бюджет дефицитын финанслау чыганакалары администраторлары тарафыннан тапшырылган бюджет хисабы нигезендә жыелма бюджет хисабын төзиләр.

Жирлек бюджеты акчаларының баш администраторлары жыелма бюджет хисабын башкарма комитетка билгеләнгән срокларда тапшыралар.

6. Жирлекнең бюджет хисабы бюджет акчаларының баш администраторларының жыелма бюджет хисабы нигезендә төзелә.

7. Жирлекнең бюджет хисабы еллык. Бюджет үтөлеше турында хисап квартал саен исәпләнә.

8. Агымдагы елның беренче кварталында, яртыеллыгында һәм тугыз аенда бюджетның үтөлеше турында хисап башкарма комитет тарафыннан раслана һәм жирлек Советына һәм Контроль-хисап палатасына жиберелә. Жирлек бюджетының үтөлеше турында еллык хисаплар жирлек Советы карарлары белән расланырга тиеш.

9. Физик затларга хезмәт өчен түләү һәм башка түләүләр, шулай ук аларга бәйле мәжбүри түләүләр буенча Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларына түләүләр һәм аларны күчерү, бюджет хисабы төзүне һәм тапшыруны, бюджет һәм автоном учреждениеләрнең берләштерелгән хисаплылыгын, әлеге бюджет исәпкә алуы нигезендә төзелә торган башка мәжбүри хисаплылыкны, мондый хисаплылыкны бирүне тәмин итү буенча тиешле муниципаль органнарда Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән гомуми таләпләр нигезендә тапшырылырга мөмкин.

50 статья. Жирлек бюджеты үтөлеше турында еллык хисапны тышкы тикшерү

1. Жирлек бюджетының үтөлеше турында еллык хисап, аны караганчы, жирлек Советында тышкы тикшерү узарга тиеш, ул бюджет акчалары баш администраторларының бюджет хисабын тышкы тикшерүне һәм бюджет үтөлеше турында еллык хисапка бәяләмә бирүне үз эченә ала.

2. Жирлек бюджетының үтөлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү контроль-хисап палатасы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Контроль-хисап палатасында тышкы тикшерү өчен түбәндәгеләр тапшырыла:

- 1) бюджет үтөлеше турында хисап;
- 2) бюджет үтөлеше балансы;
- 3) эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында хисап;
- 4) акча чараларының хәрәкәте турында хисап;
- 5) аңлатма язуы.

4. Башкарма комитет агымдагы елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча жирлек бюджетының үтөлеше турында хисап тапшыра. Жирлек бюджеты үтөлеше турында еллык хисапка бәяләмә эзерләү бер айдан да артмаган срокта уздырыла. 5. Бюджетның үтөлеше турында еллык хисапка Бәяләмә жирлек Советына бер үк

вакытта Башкарма комитетка юллама белән контроль-хисап палатасы тарафыннан тапшырыла.

51 статья. Жирлек Советының бюджет үтәлеше турында еллык хисапны тәкъдим итү, карау һәм раслау

1. Бюджет үтәлеше турында еллык хисапны тапшыру, карау һәм раслау тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирлек советы тарафыннан билгеләнә.

2. Жирлек бюджетының үтәлеше турындагы еллык хисап белән бер үк вакытта башкарма комитет түбәндәгеләрне тапшыра:

- 1) жирлек Советының бюджет үтәлеше турындагы карары проекты;
- 2) резерв фонды ассигнованиеләренә үтәлеше турында хисап;
- 3) бюджет кредитлары бирү һәм аларны каплау турында хисап;
- 4) эчке бурычны торышы турында хисап;
- 5) аңлатма язуы;
- 6) бюджет законнарында каралган башка документлар һәм материаллар.

3. Жирлек Советы контроль-хисап палатасы төзегәннән соң жирлек бюджетының үтәлеше турындагы хисапны карый.

Авыл жирлеге Советы бюджет үтәлеше турындагы еллык хисапны карау нәтижеләре буенча бюджет үтәлеше турындагы карарны раслау яисә кире кагу турында карар кабул итә.

Жирлек Советы бюджет үтәлеше турында карар кире кагылган очракта, ул күрсәткечләрне дәрәс чагылдырмау яисә тулысынча кире кагу фактларын бетерү һәм бер айдан да артмаган срокка кабат тапшыру өчен кайта.

4. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисап агымдагы елның 1 маеннан да соңга калмыйча жирлек Советына тапшырыла.

52 статья. Жирлек бюджетының үтәлеше турында карар

1. Жирлек бюджетының үтәлеше турындагы карар белән, керемнәренң, чыгымнарның һәм бюджет дефицитының (профицитының) гомуми күләмен күрсәтеп, хисап финанс елы өчен бюджетның үтәлеше турында хисап раслана.

2. Хисап финанс елында жирлек бюджетының үтәлеше турындагы карарга карата аерым кушымталар белән түбәндәге күрсәткечләр раслана:

1) бюджетлар керемнәре классификациясе кодлары буенча бюджет керемнәре;

2) бюджет керемнәренң төрләре, керемнәренң подвидлары кодлары буенча бюджет керемнәре, дәүләт идарәсе секторының бюджет керемнәренә карый торган операцияләрен классификацияләү;

3) тиешле бюджет чыгымнарының ведомство структурасы буенча бюджет чыгымнары;

4) бюджетлар чыгымнары классификациясенң бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет чыгымнары;

5) бюджетлар кытлыкларын финанслау чыганакалары классификациясе кодлары буенча бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары;

6) бюджетлар кытлыкларын финанслау чыганакаларына карый торган дәүләт идарәсе секторының операцияләрен классификацияләү бюджетлары кытлыкларын финанслау чыганакалары төркемнәре, төркемчәләре, статьялары, төрләре буенча бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары.

Жирлек бюджетының үтөлеше турындагы карар белән шулай ук жирлек бюджетының үтөлеше турындагы карар өчен жирлек Советы карарында билгеләнгән башка күрсәткечләр дә раслана.